

ENJO DIDAŠKI LIST

LETNIK 17 · LJUBLJANA · 1929-30

OB GASPERČKU

Ing. Pengov

FEBRUAR 1930

ŠTEVILKA 6

VSEBINA

Članki: Z. Grey, Mož gozda. Povest. S sliko. (Dalje.) — M. Prezelj, V Avstralijo nad kenguruje. S sliko. — E. Česnik, Zakaj in kako naj varčujem. — Iv. Koštiál, Drobtinice iz zgodovine besed. (Dalje.)

Delo najmlajših: Alena Trpotec, Sinoči. — Vanjuša, Rast iz noči. — Alena Trpotec, Križ v polju. — Vanjuša, Dal sem vzdihel.

Drobno blago: Literarni pomenki. — Odgovori in obvestila. — Knjige in časopisi. — Dijaški šah. — Uganke.

Pošljite naročnino!

MENTOR izhaja desetkrat med šolskim letom, vsakega 15. v mesecu. List urejuje Blaž Poznič, izdaja ga Prosvetna zveza, oblastem odgovarja dr. Jakob Mohorič. Tiska tiskarna »Slovenija«, za tiskarno odgovoren Albert Kolman, Ljubljana, Celovška 61.

UREDNIŠTVO in UPRAVA je v Ljubljani, Gradišče 4. Vsi rokopisi in dopisi, ki se nanašajo na vsebino lista, naj se pošiljajo na uredništvo, naročnina in reklamacije na upravo. Rokopisi se ne vračajo.

CELOLETNA NAROČNINA za dijake 30 Din, za nedijake in zavode 40 Din. Plačuje se naprej. Posamezna številka 4 Din. — Številka čekovnega računa pri poštni kranilnici v Ljubljani 14.676.

Za Italijo znaša naročnina 10 Lit za dijake, 15 Lit za druge in se plačuje po italijanskih čekovnih položnicah »Katol. misijonov« v Ljubljani, za Avstrijo 4 S za dijake, 6 S za druge in se plačuje po avstrijskih čekovnih položnicah »Katol. misijonov«, za Ameriko 1 dolar, za druge kraje 4 švic. franke. — Iz inozemstva se more pošiljati naročnina tudi v priporočenem pismu. — Številka ček. računa za Italijo: 111670 (položnice »Katol. misijonov« v Ljubljani), za Avstrijo: B-156.644 (položnice »Katol. misijonov« v Ljubljani).

POVERJENIKI, ki so naročili list za več dijakov skupaj, smejo plačati list — ako jim ni mogoče poslati vse naročnine naprej — v trikratnih obrokih, in sicer pred izidom tretje številke prvo tretjino, pred izidom česte številke drugo in pred izidom devete številke zadnjo tretjino. Poverjeniki dobe za vsakih 10 plačanih izvodov enajstega zastonj.

MENTOR

17. LETNIK

FEBRUAR 1930

ŠTEV. 6

ZANE GREY:

MOŽ GOZDA.

Roman z divjega zapada.

Slovenski pripoveduje dr. Joža Lovrenčič.

Dalejev klic ju je zdramil iz zamaknjenosti in s težkimi koraki sta se opotekali k drugemu, večjemu ognju; gorel je na desno onstran pečine, ki je visela nad njuno kočo. Dale je tu živel in ni mu bilo treba nikake druge strehe. Nekoliko korakov od njune kočice je bilo to njegovo bivališče, ki bi vzprejelo lahko tudi sto lovcev, a je ostalo le skrito. Kože in različno rogovje, lep sklad kalenic, dolgo vrsto vreč ko v kakem skladišču in še vrvi in sedla in vse-mogoče orodje in orožje sta opazili, ko sta se približali in obstali.

»Hej — ali se spraviš!« je zakričal Dale in vrgel poleno proti gozdu. Mladega medveda je podil, ki jo je skušal urno odhacati. Majhen je bil in zavaljen in je mrmral, ko je moral prisiljen krevsati. Pred gozdom se je ustavil.

»To je živalca!« je rekel Dale, ko sta prišli do njega. »Stradal je, kar me ni bilo, in sedaj bi se rad našel, zlasti sladkorja, ki ga tu pri nas ni vedno.«

»O, ali ni srčkan? Kar rada ga imam!« je bila Bo navdušena in ga je začela klicati, a mali kosmatinec si ni upal blizu in je le oddaleč opazoval Daleja s svojimi svetlimi očmi.

»Kje je Mr. Roy?« je vprašala Helen.

»Roy je odšel. Žal mu je bilo, da se ni mogel posloviti. Važno in potrebno je, da izsledi tam doli kje v borovju Ansona. Za njim bo lazil in če jo

krene s svojo tolpo v bližino Pina, jih prehitijo in odjezdi v vas, da poišče vašega strica.«

»Kaj se vam zdi, kako in kdaj se bo vse to končalo?« je vprašala Helen resno.

»Nič ne vem, vse je mogoče. Al, menim, ve že zdaj vse. Morda že jezdi sem gor v gorovje. Če naleti na Ansona — prav in dobro, saj Roy ne bo daleč. Če pa sreča Roya, no, potem bodo kmalu tukaj. Vendar na vašem mestu bi se jaz ne zanašal, da bi videl kmalu strica. Žal mi je. Kar sem mogel, sem napravil. Je vse to res težka in neprijetna zadeva!«

»O, ne mislite, da sem vam nehvaležna!« je odvrnila Helen hitro, zakaj razumela je, kako ji je namignil, da bi pomenilo zanjo živeti v pomanjkanju in neprijetnostih, ako bi morala še nadalje uživati njegovo gostoljubje. Pa je še rekla: »Dobri ste — dobrotljivi ste. Mnogo, mnogo vam dolgujem. Vse svoje žive dni vam bom hvaležna!..«

Dale je vstal in jo gledal. Gledal jo je ostro, prodirno. Nikdar še ni kdo z njim tako govoril.

»Lahko se primeri, da bosta morali ostati tu pri meni še tedne, mogoče celo mesece, če bi imeli smolo, da nas zasneži,« je govoril počasi, kakor bi se sam bal svojih izvajanj. »No, pa tu sta na varnem. Ni ga ovčjega tatu, ki bi kdaj izsledil moje taborišče. In povem

vama, vse bom tvegala, da vaju srečno spravim v Alove roke. Prej pa moram vse natančno vedeti, kako naj začnem... Tako, — zdaj pa jest, vse je pripravljeno in kraj je lep.«

»Lep, čudovit! Rajske travnik sem ga nazvala!« je zaklicala Bo.

»Rajske travnik,« je ponovil Dale, kakor bi tehtal besedi. »Dvanajst let sem tu in nisem mogel najti pravega imena za ta kraj...«

»O, jaz pa kar tako mimogrede!« je bila Bo vesela in oči so ji žarele.

»Zdaj pa kar lepo jejta! Upam, da vama bo puran teknil,« je rekel Dale.

Na čistem prtu so bile razpostavljene posode s pečenim puranom, z omako, krompirjem, pečenimi jabolki, maslom in kavo. Dekleti sta strmeli nad toliko in tako okusno pripravljeno pojedino in ko sta okusili purana, nista mogli prehvaliti kuharja.

»Upajmo, da ne bo strica Ala vsaj en mesec sem gor!« je bila Bo navdušena in hlatala po zraku. Na nosu in na licih se ji je poznalo, da ima opraviti z mastnim puranom.

Dale se je smejal. Prijetno ga je bilo slišati, zakaj njegov smeh je bil nenavaden in težak, kakor bi prihajal iz tihih globočin.

»Ali ne boste jedli z nama?« je vprašala Helen.

»Bom, saj prihranim tako čas in topli led bolj tekle!«

Nato so utihnili in čez nekaj časa je Dale nenadoma prekinil molk.

»Tom prihaja,« je rekel.

Helen je pogledala in se je kličub grozi divila, kako len je kuguar, ki se je dostojanstveno počasi bližal. Rumenorjav je bil in sivobelo progast. Naj bi Dale še tako trdil, da je krotek, bil je le zverski. Prišel je naravnost kakor pes in obsral slučajno tik za Bo, ki se je obrnila.

»Moj Bog!« je vzkriknila in dvignila proti nebu obe roki. V eni je držala oromen kos purana in Tom je tako hlatal po niem, da je Helen prestrašena planila pokonci. Kakor bi po-

gledal, je izginil puran in Tom se je še bolj približal k Bo. Njen strah se je spremenil v potrnost.

»Purana mi je ukradl!«

»Tom, sem!« mu je ukazal Dale in kuguar je šel kakor ovca k njemu. — »Zdaj leži in se lepo vedi!«

Tom je legel, položil glavo med šape in vprl lepe rjave oči svetlo in prodirno v lovca.

»Ne hlataj!« mu je rekel Dale in mu pomolil kos purana. Tom se je res premagal in ni segel več tako požrešno po mesu.

Medvedek je slučajno videl vse to in je glasno zamrmral, kot bi ugovarjal taki pravičnosti...

»O ti živalca, ti! Reči nam hoče, da nismo pravični... Kar bliže, kar bliže, medvedek!«

Mali mrmrač ni hotel blizu, dokler ga ni poklical Dale. Potem je prikoragal in dajal na vse mogoče načine izraza svojemu veselju in zadovoljnosti. Bo je pozabila na svoj tek, tako je bila vesela medvedka in ga je z vneto vitala, da bi se spoprijateljila. Tom je bil vidno ljubosumen na medvedka, medvedek pa se je še vedno bal velike mačke.

Helen ni mogla verjeti, da sedi sredi gozdov mirno ob okusni jedi, da počiva ob njeni strani pravi panter, zraven pa še medved, čeprav mlad, in da je tuji lovec, mož gozda, tako nenavadno vplival nanjo, kakor še nihče, kar jih je srečala v življenju.

Ko so pokosili, je privabila Bo medvedka v koč in se z njim igrala, zakaj kmalu sta postala prijateljca. Helen je opazovala sestro in skoraj zavidala jo je, ko je mislila, kako se lahko prilagodi vsem razmeram in vživi v kakršnekoli okoliščine. Nje ni nikdar zadovoljilo samo gibanje, ni je zadovoljila zgolj zunanost. Saj je veselo, neprisiljeno letala, skakala, plezala, jezdila, se igrala, a vse to ji ni bilo dovolj, zakaj njen duh je hotel tudi hrane. Bila je človek mislečega kova. Eden izmed vzrokov, ki jo je gnal na zapad, je bila

želja, da bi jo življenje v prostem, polno dela in napora, preustrojilo in ne bi potem toliko tuhtala in sanjarila. Prišla je na zapad, tri dni najtršega napora ima za seboj, a vendar je z njo še vse pri starem.

»Kaj naj počnem?« je vprašala sestro skoraj obupana.

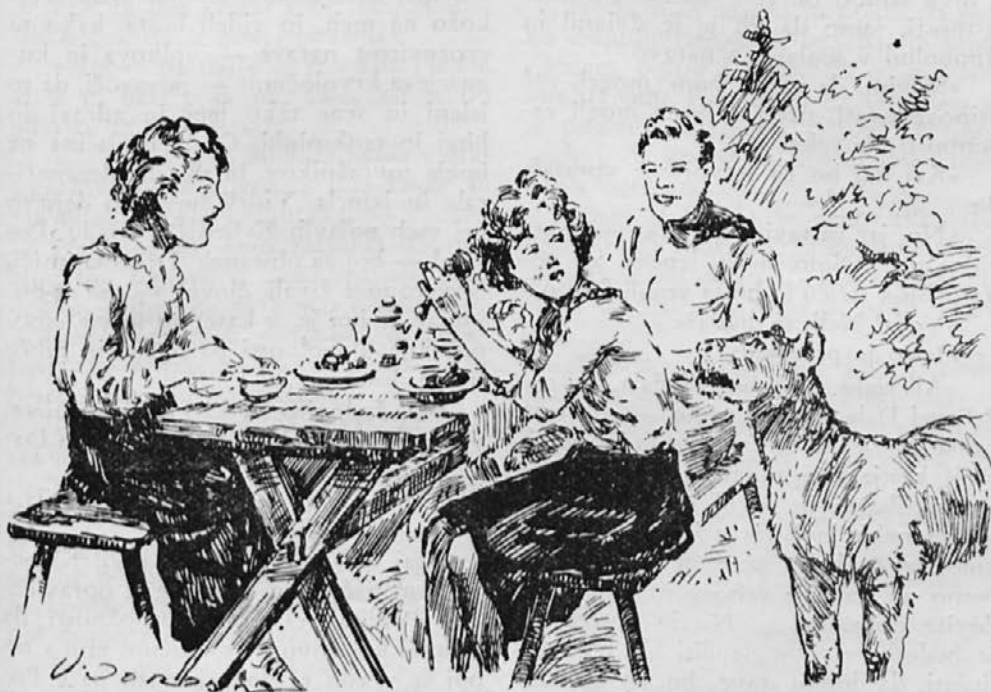
»Kaj? Lepo počij, norica!« ji je svetovala Bo. »Saj se vlačiš kakor kako staro polomljeno ženšče, ki hodi ob eni nogi!«

Ko sta potem vstali in sedeli ogrnjeni v plašče ob ognju, ju je obiskal Dale.

»Mislim sem si, da ne bosta kar naprej spali,« je rekel, »in da vama bo, mestnima dekletoma, dolg čas.«

»Dolg čas,« je ponovila Helen; na to doslej še ni mislila.

»Na vse sem mislil,« je nadaljeval Dale in sedel k ognju. »Naravno je, da vama bo tu dolg čas, ko sta vajeni mestnega vrveža in vsega mogočega, kar v mestu dekleta zanima.«

Obstal je tik za Bo, ki se je obrnila.

Helen je res legla in se zazrla skozi vejevje v sinjino neba, pod katerim je plul orel. V svečanem miru, ki ga ni prav nič motilo, je mislila, kako lepo mora biti tam gori v nadzemskih višinah, in je vsnula... Spala je cel popoldan in ko se je proti večeru vzbudila, je videla, da spi ob njeni strani tudi Bo. Dale ju je bil skrbno odel in jima tudi zakuril, zakaj zrak je bil oster in mrzel.

»O, jaz se ne bom dolgočasila!« je vzkliknila Bo.

»No, potem je prav. Skrbelo me je to, — ker svoj živ dan nisem še imel ženskih gostov. Čez kak dan, ko se odpočijeta, vama bom že pomagal prebiti čas.«

»Kako?« je vprašala Helen in Bo je bila vsa radovedna in oči so ji vzžarele v pričakovanju.

»Kako?« je ponovil in se nasmehnil

Dale. »S seboj vaju vzamem na svoje pojezde in razne plezalne ture in v čudovito lepih krajih vama pokažem, ako vaju zanima, kako malo poznajo takozvani civiliziranci naravo.«

»Srečna bom ob vašem pouku,« je dejala Helen.

»Jaz tudi!« je zaklicala Bo. »Dekle-ru iz Missourija pač ne boste mogli nikdar dovolj novega povedati...«

Dale se je smehljaj in njegov smehljaj je vzbudil v Heleni občutek toplota, zakaj z njim je pokazal, da je tudi v divji samoti ohranil »slošne človeške lastnosti, samo da jih je še dvignil in izpopolnil v soglasju z naravo.

»Stavim, da vama bom mogel več pripovedovati, nego si bosta mogli zapomniti!« je rekel.

»Kaj naj bo za stavo?« je vprašala Bo.

»No, jaz zastavim puranjo pečenko, vidve pa, recimo, nekaj lepega, ko bosta prišli k stricu in bosta vodili farmo.«

»Velja! Nell, si slišala?«

Helen je prikimala.

»All right. Nell bo odločala,« je nadaljeval Dale nekako resno. — »Povem vama torej, da bomo jezdili in podili moje konje tam zunaj na travniku, da bomo ribarili in lovili po gozdeh. V bližini nekje lazi star grizly-medved in videli bosta, kako ga pihnem. In plezali bomo na najvišje vrhove in videli čudovite pokrajine... No in potem, če se hočeta res česa naučiti ali vsaj poslušati, da dobim stavo, ho, to bo tudi dosti!... Izvedeli bosta, da leži moj travnik v vulkanskem žrelu, da je bil nekoč preplavljen z vodo, da ga pozimi zasneži od ene strani trideset metrov visoko, na drugi strani pa ne pade ne ena snežinka. In o drevesih izvesta, kako rastejo in živijo, kako se bojujejo in kako so odvisna drugo od drugega in kako zastavljajo pot viharjem, ki bi sicer vse podrli in opustošili. In izvesta, kako zbirajo vodo za studence, potoke, reke in veletoke. Videli bosta tudi, kako so razne rastline, ki poganjajo iz njih in po njih rastejo, dre-

vesom potrebne — da bi drugo brez drugega ne moglo uspevati. In potem vama pokažem svoje živali, ki jih imam tako rad. Krotke in divje! Videli bosta, da je človek, ki napravi božje stvari divje, — videli, kako se lahko ukrotijo, kako se privadijo človeku in ga vzljubijo. In končno — življenje v gozdu: kako živi medved, lev in druge mačke te vrste, volk in sloh divjačina. Videli bosta, kako grozovita je narava, — kako barbarsko raztrga volk ali kuguar srno, — kako liubi volk svežo tolo kri, kako sname kuguar svoji žrtvi kožo na meh. In videli bosta, kako ta grozovitost narave — volkova in kuguarjeva krvoločnost — povzroči, da so jeleni in srne tako lepi in zdravi in hitri in tenkosluhi. Če bi divjačina ne imela sovražnikov, bi shirala, degenerirala in izmrta. Videli bosta to dejstvo pri vseh pojavih življenja v gozdu. Povod — boj za obstanek. Drevesa, ptiči, četveronoge živali, človek — vse se bojuje in ta boj je, v katerem se vse izpopolnjuje. Popolnosti pa le nič in nihče tu ne doseže...«

»O, čudovito je, kar pripovedujete, a grozno!« je rekla Helen, ki so jo Dalejeve besede prevzele.

»Milt Dale, stavo sem že zgubila,« je izjavila Bo resno.

»Saj sem kar pozabil nanjo! Klepetal sem pač to in ono,« se je opravičeval. »Vidita, res nimam priložnosti, da bi kdaj kaj govoril; kvečjemu sam s seboj se včasih razgovarjam ali pa s Tomom! Pred nekolikimi leti, ko sem se ovedel, da sem se naučil molčati, sem začel glasno misliti in ogovarjati živali in rastline...«

»Noč in dan bi vas poslušala,« ga je prekinila Bo.

»Ali berete kaj — imate kaj knjig?« je vprašala Helen.

»Da, tudi berem, celo mnogo boljše nego govorim ali pišem,« je odvrnil. »Do petnajstega leta sem hodil v šolo. Učenje mi ni dišalo, a bral sem rad. Pred mnogimi leti mi je neka stara prijateljica tam doli v Pinu — vdova

Cass — podarila vse polno knjig, ki sem jih prinesel sem gori. P'ozimi jih berem.«

Nato je govor nekam zastal in Dale je voščil lahko noč in se poslovil. Helen je gledala za njim in motrila njegovo visoko postavo, ko je izginjal med borovci v temo. Ko je že izginil, je še vedno vsa zamaknjena strmela za njim.

»Nell!« jo je vzdramila Bo. »Trikrat sem te že poklicala. Jaz grem spat!«

»O, veš, nekaj sem mislila,« se je opravičevala Helen v zadregi in se čudila sama sebi. »Preslišala sem te!«

»Da bi bila videla svoje oči, Nell!... Ali hočeš, da ti nekaj povem?«

»No — pa daj!« se je vdala Helen, ki ji ni bilo prav nič všeč, ko je Bo udarila na take strune.

»Zaljubila si se, Nell, zaljubila v divjega lovca!« je povedala Bo, kakor bi zazveneli srebrni kraguljčki.

Helen se ni samo začudila ob tem odkritju, temveč je tudi vzkipeła. Zadržala je dih, da bi z vso odločnostjo in krepko zavrnila neugnano in nepoboljšljivo sestro, ki pa ni čakala njene besede in je mirno dodala:

»Prepričana sem, da je res, kar sem rekla; glavo stavim!...«

»Česa vsega ti ne vidiš in ne uga-neš!« je bila Helen huda. »Zdi se, da ti ne roji nič drugega po glavi, nego sanjarije o ljubezni. Kdor bi te poslušal, bi končno mislil, da ni na svetu prav nič drugega nego ljubezen.«

Bo je pogledala sestro in njene oči so zalesketale in se ljubko smehljale, ko ji je potrdila:

»Nell, res je, nič drugega ni na svetu!«

Osmo poglavje.

Sli so tedni in meseci. Helen in Bo sta se udomačili v Dalejevem taborišču in doživljali čar zapada v divjem pragozdu. Spoprijateljili sta se s Tomom in še z drugimi živalmi, ki so obiskovale Daleja, in dolgega časa nista poznali. Često ju je vzel Dale s seboj na lov in pričel sta bili prizorom, ki so ju spočet-

ka vznemirjali, a polagoma sta se le privadili vsemu. Bo je bila posebno navdušena in vse ji je bilo pravljico lepo...

Nekega jutra je vzdramil Bo glasen klic in sunkoma je bila pokoncu. Zlato se je razlivalo preko ostrorobega venca smrek na grebenih. Bo je klečala na postelji, se s tresočimi se rokami opletala in skušala oprezati, kaj se godi zunaj.

Od ostrih čeri je odmeval oni klic. Bil je Dalejev glas.

»Nell, Nell, vzbudi se!« je dramila sestro. »Nekdo prihaja! Konji in jezdec!«

Helen se je vzbela in pokukala preko Bojinih ramen in opazila ob taboriščnem ognju Daleja, ki je mahal s sombrerom. Tam daleč na travniku so se pojavili otovorjeni osli in za njimi jezdec. V prvem je prepoznala Helen Roya Beemana.

»Prvi je Roy!« je vzkliknila. »Na konju bi ga spoznala, če bi ga ne videla ne vem kako dolgo... Bo, kaj naj pomeni to drugega, nego da prihaja stric Al!«

»Seveda, seveda! O, kaki srečnici sva! Tu sediva zdravi in zadovoljni — ob pikniku, kakršnega si nisva mogli niti sanjati... Glej, glej, kovboji!... Kaj, ali ni to imenitno!« je gostolela Bo.

Dale se je obrnil in videl dekleti, kako oprezata pri vratih.

»Čas je, da vstaneta!« je zaklical. »Stric Al bo zdaj zdaj tu!«

Helen se je umaknila in je za trenutek nepremično obsedela, tako jo je prevzel nenavaden zvok Dalejevega glasu. Zdelo se ji je, da mu prihod jezdeccev ni ljub in da je žalosten, ker prihajajo ponjo in jo odvedejo na farmo v Pine. Srce ji je začelo hitreje biti, a vendar je utripalo težko, kot bi ji ga v prsih nekaj stiskalo.

»Hitro, dekleti« se je oglasil spet Dale.

Bo je bila že ob potočku in se hitro umila. Heleni so drhteli prsti, da si je komaj zavezala čevlje in se napravila. Ko je stopila iz kočice, je zagledala krepkega, rejenelega moža, ki je no-

sil grobo obleko, bil obut v težke škornje in je držal Bo za roke.

»Ho, Bo, si že prave, Raynerjeve sorte! Spominjam se tvojega očeta, bil je fant od fare!« je rekel.

Poleg njiju sta stala Dale in Roy in za njima je bila skupina konj in jezdecev.

»Stric, Helen prihaja!« je povedala Bo nežno.

»O!« se je obrnil stari farmar in ugledal Helen, ki se mu je hitro bližala. Ni mislila, da bo po spominu spoznala strica, a vendar ga je prepoznala ob prvem pogledu. Ob njegovem rjavem, zardečem obrazu in lesketajočih se, a vendar žalostnih očeh se je spomnila matere.

Stric je razprostrl roke.

»Nell Auchinclos — druga! Spoznal bi te kjerkoli!« je zaklical z globokim glasom in jo poljubil.

»Stric Al, spominjam se te, čeprav sem te videla, ko sem bila štiri leta stara!« je šepetala Helen.

»Hoho,« se je zasmel stric. »Na kolenu si mi tedaj jezdila in svetlejše lase si tedaj imela... Šestnajst let je tega! In zdaj si dvajset? Lepo dekle si, Nell, najlepša Auchinclosova, kar sem jih videl!«

Helen je zardela in izmaknila stricu roko, ko je pristopil Roy, da jim postreže.

»Kako je Miss Helen?« je vprašal. »Sijajno, saj se vama vidi... Ni se mi mudilo, da bi se vrnil prej s stricem... Menil sem, da vama ne bo škodilo, če ostaneta kaj delj v Miltovem taborišču...«

»Prav gotovo ne!« mu je šegavo pritrdila Bo.

»Sedimo!« je rekel Auchinclos, ki je težko dihal. Potegnil je deklici s seboj in sedli so na počivališče, ki ga je bil pripravil Dale pod košatim borovcem.

»Truden si, striček!« je ugotovila Helen.

»Truden, a šele zdaj. Ko mi je prinesel Roy Beeman novico o vaju, sem pozabil na svoje stare kosti in že dolgo

se nisem počutil tako dobro. Mogoče se ob mladih in tako lepih nečakinjah kar poživim?«

»Stric Al, krepki, zdravi se mi zdite,« je rekla Bo, »in mladostni in...«

»Haha, dovolj, dovolj!« jo je prekinil Al. »Da, deklici, dobro se počutim. Pa bo to le radi vaju, ker sem vaju našel zdravi in lepo na varnem. Bal sem se onega mehikanskega psa Beasleya!«

Helen je opazila, da se je stricu ob teh besedah spremenil obraz. Trud in boj in napor in pomanjkanje in še nekaj, kar ni bilo ne starost in ne resignacija, a vendar trpkobridko, se je vrčalo vanj.

»Pa kaj bi se brigali zdaj zanj!« je pristavil počasi in njegove poteze so se zjasnile. »Dale, stopite, no, bliže!«

Lovec se je približal.

»Toliko vam dolgujem, da vam ne bom mogel nikdar plačati!« mu je rekel Auchinclos, držeč obe nečakinji ob sebi.

»Ne, Al, prav nič mi niste dolžni!« je odvrnil Dale zamišljeno in pogledal v stran.

»Oha!« je zamrmral Al. »Ali sta ga slišali, deklici?... Poslušaj, divji lovec, in vidve tudi... Milt, nikdar vam nisem prisojal kaj dobrega, menil sem, da ste rojeni le za divjo samoto. Zdaj pa menim, da moram svoje misli o vas popraviti. In to storim rad. O, k meni ste prišli in nagnal sem vas, vi pa ste šli in mi rešili dekleti! Take usluge mi ni moj živ dan napravil nihče!... Sram me je, da vas nisem prav cenil. Tu je moja roka!«

»Hvala, Al!« se je nasmehnil Dale in mu stisnil roko. »Kaj pa zdaj, ali boste tu kampirali?« je še vprašal.

»Ne, le malo si odpočijemo. Ta čas pospravite prtljago mojih vnukinj — potem gremo. Saj pojdete pač tudi vi z nami?«

»Ko bo zajtrk pripravljen, vas pokličem!« je odvrnil Dale in se oddaljil, ne da bi odgovoril na Auchinclosovo vprašanje.

Helen je uganila, da ne misli iti Da-

le z njimi v Pine, kar jo je presenetilo in potrlo.

»Jeff!« je zaklical Al enemu izmed svojih ljudi.

Nizek, krivonog jezdec v oprášeni obleki in ožganega obraza, se je ločil od skupine, se približal in snel zamazan sombrero.

»Pozdravite, Jeff, moji nečakinji!« mu je rekel Al. »Ta je Helen, ki bo poslej vaša bos. In tu je Bo. Nancy ji je ime, a ko je bila še v plenica, sem jo nazval Madame Bo-Pee in ostala je Bo... Dekleti, tu je moj oskrbnik, Jeff Mulvey, ki je že dvajset let pri meni.«

Predstavljeni, zlasti Jeff, so bili v zadregi. Jeff je bil zadovoljen, ko mu je brž nato gospodar ukazal, naj razseda in raztovori konje, da počijejo.

»Nell, to te bo veselilo, ko boš gospodarila tej žloti, kaj?« je bil Al vesel. »Nihče izmed njih ni poročen. Potepi so in menda je ni ženske, ki bi jih marala!«

»Stric, upam, da mi ne bo nikdar treba gospodariti...« je odvrnila Helen.

»Ha, pa še kako boš gospodarila,« je bil Al odločen. »No, saj niso tako za nič fantje. Zadnji čas sem dobil še nekoga, ki mnogo obeta!« je nadaljeval, se ozrl na Bo in jo motril, nato pa jo nekam resno vprašal: »Ali si poslala ti k meni nekega cowboya Carmichaela, da bi ga vzprejel v službo?«

Bo se je prestrašila.

»Carmichael! Ne, stric, tega imena nisem nikdar slišala,« je dejala začudenno.

»He, potem me je nepridiprav nalgal! Dečko mi je ugajal in obdržal sem ga,« je povedal Al in se obrnil k skupini jezdecev.

»Las Vegas, sem pojdite!« je zaklical glasno.

Helen se je zdrznila, ko je opazila močnega, leporaslega cowboya, ki se je obotavlja se, ločil od skupine. Prepoznala ga je. Bil je oni Bojin občudovalec iz Las Vegas. Še je pogledala Bo in

najrajši bi se zasmejala, zakaj tudi sestra je spoznala moža, ki je zardel in se s povešenimi očmi bližal. Bo je bila zmedena in menda prvič v življenju ni vedela, kaj bi začela. Pobledevala je in spet rdela ko roža.

»Čujte, nečakinja mi pravi, da ni še slišala imena Carmichael,« je rekel Al trdo, ko se je ustavil pred njim cowboy. Helen je vedela, da je stric s svojimi uslužbenci strog, a ker so mu oči mežikale, se je potolažila in bila vesela.

»Da, bos, a jaz ne morem nič za to, sem pač Teksanec!« je odvrnil cowboy zategnjeno in ni bil prav nič v zadregi. Tudi ko ga je Al nahrulil, da je jezikov, se ni vznemiril, le deklet si ni upal pogledati. »No, tako ali tako, Las Vegas vas bomo klicali,« je nadaljeval Al. »Ali niste rekli, da vas je poslala k meni moja nečakinja?«

Carmichael se je začel opravičevati.

»Bos, slab spomin imam... Rekel sem samo...«

»Kaj bi se izgovarjali! Moj spomin ni tako slab,« je oponašal Al cowboyevo zategnjeno govorico. »Rekli ste, da vas bo moja nečakinja priporočila.«

Carmichael je prikrito pogledal Bo in pogum ga je zapustil. V Bojinem obrazu je videl nekaj drugega, nego kar je želel. Helen je brala iz njegovih oči pobitost in strah, Bo je pa rdela...

»Well, ni li bilo tako?« je vprašal Al; oni v skupini so se muzali.

»Da, Sir, tako je bilo,« je priznal nenadoma cowboy.

»Aha! All right, tu je moja nečakinja. Zdaj pa le glejte, da se zavzame za vas!«

Carmichael je pogledal Bo in Bo je pogledala njega. Njuni pogledi so bili nenavadni, začudeni in bala sta se. Bo je povabila oči, cowboy pa je pozabil, kaj hoče Al...

Helen je položila stricu roko na ramo in mu pojasnila, kako je bilo na postaji v Las Vegas.

»Haha,« se je zasmel Al, »zdaj pa ga le priporoči Bo, če hočeš, da ne bo ob službo!«

Bo ni uvidela, da jo stric vleče. Strmela je v cowboya in samo vedela, da mora nekaj reči.

»Prvi človek je bil — tu na zapadu — ki naju je prijazno nagovoril,« je povedala Bo in pogledala strica.

Stricu ni zadostovalo. Jezdec v skupini so se smejali, Carmichael se je prestopal.

»Zdi se, da zna dobro jezdit,« je še vrgla Bo.

»Najboljši jezdec, kar sem jih kdaj videl,« je priznal Al.

»In dobro strelja!« je dodala Bo pogumnejše.

»Res, kakor Jim Wilson in vsi revolverski junaki iz Teksasa. No, pa to ni priporočilo!«

»Potem — potem — pa garantiram jaz zanj!« je Bo poudarila svoje besede.

»Tako bi bilo vse v redu in obdržim vas v službi, Las Vegas,« je dejal Auchinclos cowboy. Njegov glas ni bil več šegav, v resnost je prešel in Helen je sklepala, da išče stric ljudi, ki bi mu prišli prav za kritične dni, katerih očitno pričakuje.

Carmichael je bil srečen in se zahvalil Bo, ki so ji še vedno rdela lica in žarele oči. Helen ju je gledala in se smehljala...

»Kako vam je ime?« ga je nenadoma pogledala Bo in ga vprašala.

»Carmichael.«

»To sem že slišala, a stric vas je nazval Las Vegas.«

»Da. Tako ime so mi vzdeli, ko sem prišel, a mi ni všeč. Miss Bo, moje pravo ime je Tom.«

»Jaz bi vas ne mogla drugače imenovati nego Las Vegas,« je rekla Bo sladko. »Večkrat nam da kdo ime, ki ne prija!« je še pomembno dodala.

Cowboy je zardel. Helen je umela, da meri Bo na oni dogodek v Las Vegas, ko je odhajal vlak... In še je vedela, da se bo Bo izplačala, a tedaj ju je poklical Dale in cowboy je bil rešen zadrege.

Pri zajtrku, zadnjem na Rajskem travniku, je bila Helen nenavadno mol-

čeča. Bo pa je bila razigrana; dražila je ukročene živali, se šalila s stricem in Royem in tudi z Dalejem, ki je bil nekam zamišljen. Roy je bil kakor vedno veder, Auchinclos je pa vse opazoval. Ko se jim je približal Tom, da bi legel poleg njih, se Al ni mogel premagati.

»Dale, to pa je oni prekleti kugar!« je zaklical.

»Da, Tom je.«

»Zapreti ga bo treba kam ali privezati!« je hotel Al.

»Tom je krotek kakor mačka!«

»Oho, to lahko natvezete dekletoma, meni ne!«

»Stric Al, Tom mi spi pri nogah,« se je pobahala Bo.

»E?«

»Da,« je odvrnila. »Ali ni res?«

Helen je pokimala in se nasmehnila. Bo je poklicala Toma, ga pogladila in ulegel se je poleg nje in jo prosil kruha.

»He, tega pa ne bi verjel!« je vzkliknil Al, potresel glavo in povedal, da je često naletel na kugarje, ki so ponoči tulili, da nikdar tega, in še je vprašal, če Tom tudi tako tuli.

»Včasih ponoči,« je povedal Dale.

»Oprostite, upam, da te rumene divjačine ne boste vzeli s seboj v Pine.«

»Ne,« je rekel Dale, opazoval farmarja in še dodal: »Za Toma in vse svoje krotke živali bom skrbel.«

»Toda — saj pojdete z nami na mojo farmo!«

»Čemu?«

Al se je popraskal po glavi in začuden pogledal lovca. »Well, prijatelji se pač obiskujejo, ne?«

»Hvala, Al,« se je zahvalil Dale in obljubil, da ga na pomlad obišče in pogleda, kako jim gre.

»Na pomlad?« Auchinclos je žalostno zmajal z glavo in oči so se mu zameglile. »Bojim se, da pridete prepozno...«

»Al, boljše vam bo zdaj. Dekleti — no — dekleti vas ozdravijo. Nikdar niste bili tako sveži.«

Auchinclos ni silil več vanj. Po zajtrku, ko sta ostala sama, je Helen sli-

šala, kako je začel stric znova vabiti Daleja, ki je menil, da ga v Pine ne potrebujejo.

»O, in vendar ste v Pinu potrebni!« mu je ugovarjal Al.

»Kako? Kdo me potrebuje?«

»Jaz. Z menoj gre h koncu. Beasley je moj sovražnik. Farma in vse z njo zapustim Nelli. Farmi pa je potreba moža, da jo bo upravljal in obdržal. Razumete? Za veliko gre. Pripravljen sem, da vas sprejemem kar zdaj za oskrbnika.«

»Preveč, preveč! Hvaležen sem vam, a je tako: tudi če bi zmozel vse to, dvomim, da bi me veselilo,« je odvrnil Dale.

»O, veselje bi že dobili! Deželica ima prihodnost. Vlada bo pregnala apaše, naseljenci se bodo množili. Kar z nami in —«

Auchinclos je pomolčal in nato pristavil bolj tiho:

»Poglejte tudi, kako je z dekletom . . . Jaz sem za vas!«

Dale je začutil, kako je vzdrltel.

»Al, ali ste znoreli?«

»Znorel? Jaz?« je vzrastel Al.

»Vi, da.«

»Zakaj?«

»Ker — ker bi me vaša prelepa nečakinja še pogledala ne,« je menil Dale odkrito.

»O, saj sem videl, kako vas gleda!« je Al vedel svoje.

Dale je skomignil in ni maral več o tem govoriti. Tudi Al mu ni več prigovarjal, češ, da je mogoče le norec. Zlasti, ker ga je vzljubil, ter ga samo še vprašal, ali pride za oskrbnika.

»Ne,« mu je odgovoril Dale.

»Milt, sina nimam in — bojim se Beasleya,« je bil razdražen.

»Al, sram me je, a ne morem. Poguma nimam,« je Dale rekel zamolklo.

»Kaj?«

»Al, nič ne vem, kaj je z menoj. Bojim se, da bi jo izkupil, če bi šel.«

»Aha! Deklica, deklica!«

»Nič ne vem, a bojim se. In ne grem!«

»O, pa vendar boste prišli!«

Z utripajočim srcem se je oddaljila Helen in šla ob potoku pod borovci na travnik. Preveč je ujela. Ko je obstala in pomislila na vse, je doživljala najlepši trenutek na Rajskem travniku . . .

Tedaj jo je poklical stric in ji povedal, da ji hoče pokloniti Dale svojega vranca.

»Da, Rangerja in še psa Pedra. Hvaležen vam bom, če ju sprejmete,« je potrdil Dale.

Bo je pogledala Daleja in sestro.

»Joj, če bi ga ponudili meni!« je vzključila.

»Hvala vam!« je rekla Helen mehko in bila zadovoljna.

»Vesel sem, da ste sprejeli,« je odvrnil Dale in ko je osedlal konja, se je oslonil na sedlo in gledal Helen, ki je gladila in božala Rangerja. Vzdržala je njegov pogled ob mislih na sladko skrivnost svojega srca in še na ono, ki jo je ujela. Dale je bil miren, a nekoliko bolj bled kot sicer.

»Kako naj se vam zahvalim? Nikdar vam ne bom mogla povrniti, kar ste storili zame in za sestro.«

»Menim, da vam res ni tega prav nič treba. Kar sem storil, je koristilo meni,« ji je dejal.

In še ga je vprašala, če gre z njimi, in ko je povedal, da ne in da jih obišče kdaj na pomlad, mu je rekla:

»Prvi prijatelj ste, ki sem ga našla na zapadu.«

»Prijateljev boste pač še mnogo našli in pozabili onega, ki ste ga nazvali 'mož gozda'« —

»Prijateljev nikdar ne pozabim. In vi, vi ste mi najdražji prijatelj, kar sem jih kdaj imela.«

»Z veseljem se bom spominjal vaših besed.«

»Pa da ne pozabite in da pridete v Pine, kot ste obljubili!«

»Ne bom pozabil.«

»Hvala, potem je vse prav . . . Zbogom, prijatelj moj!«

»Zbogom!« ji je stisnil roko in od-

zdravil. Svetel in topel je bil njegov pogled, a vendar žalosten.

Auchinclosov glas je pregnal čar slovesa. Helen je videla, da so že vsi v sedlih, in se je pognala na konja. Bo je prijezdila k njima in se resna, srečna in pobita — vse obnem — poslovila z Dalejem.

Skupina se je premaknila. Roy je bil zadnji. Preko travnika so jezdili in se potem vzpeli v reber in z vrha se je ozrla Helen, ki je bila srečna, a ji je bilo

pri srcu le težko. Dale je gledal za njimi in ji je pomahnil v pozdrav in odzdravila mu je. Tedaj jo je dohitel Roy in je zavriskal, da je odmevalo od vseh robov, in še je zamahnil s sombrerom.

»Milt doslej pač ni vedel, kaj se pravi biti sam. Zdaj bo vedel!« je rekel kakor bi glasno mislil Roy in pognal konja za Rangerjem. Helen je pa vso dolgo, lepo pot sanjala o Daleju in njegovi ljubezni, ki se je ne zaveda . . .

(Dalje prih.)

M. PREZELJ:

V AVSTRALIJO NAD KENGURUJE.

»Meseca septembra 1917 so tudi naš regiment poslali pred Verdun v žerjavico po kostanj. Kadar opazujem vaše dijaško početje v odmorih, zlasti v odmoru po telovadbi in pred prirodopisno uro, se prav živo spominjam divjih, barbarskih prizorov, ki so se dan in noč vršili na frontnem odseku okrog Verduna. Vi se prerivate od klopi do klopi, mi smo se pehali iz jarka v jarek, vi se preteplate z ravnili in bloki, suvate s svinčniki in peresniki ter zbadate s šestili, mi pa smo se tolkli in bili z ročnimi granatami in puškini mi kopiti. Sicer pa, čemu naj vam bi obširneje opisoval vse to, kar je bilo in kar se v manjšem obsegu in z enostavnejšimi pripomočki itak dogaja vsak dan v vašem razredu, ki je po sodbi vsega učiteljskega zbora najbolj izvežban v vseh bojnih operacijah. In vendar je temeljna razlika med boji na fronti in vašim pretepanjem v razredu! Na fronti je bil vojak, ki je pretepel ali celo do smrti ranil sovražnika, odlikovan s hrabrostno svetinjo, v šoli pa je dijak pretepač deležen vseh ponižanj in kazni, ki jih določajo stroga disciplinarna pravila za nesrečna dijaška bitja, ki so doma preveč strahovana, v šoli pa se vežbajo na tovariših v boksanju in brancanju.

Kakor sem pozneje ob koncu vojne

zvedel, sem pred Verdunom tudi jaz vsaj deloma pripomogel do visokega odlikovanja nekemu angleškemu vojaku, sovražniku takrat, ki pa je danes moj najboljši prijatelj. To se je zgodilo, kolikor se še morem spominjati, približno takole:

V noči med 2. in 3. oktobrom so na naše obrambne jarke navalili roji francoskih in angleških čet ter nas skušali obkoliti in zajeti. Pokale so puške, bobneli topovi, regljale mitraljeze, da sem medlel od grozote te strašne simfonije smrti. Zdajci mi je postalo prijetno toplo in v naslednjem trenutku sem padel v nezavest, iz katere sem se zdramil šele tri dni kasneje v bolnici po srečno prestani operaciji.

Sreča v nesreči! Tanka angleška infanterijska krogla mi je predrila levo pljučno krilo, obtičala pred desno lopatico ter me tako rešila verdunskega pekla. Še danes hranim to malo jekleno stvarco, ki mi je prinesla srečo na fronti in ki je dala povod, da sem kasneje doživel to, o čemer vam hočem danes pripovedovati.

Po vrnitvi v Ljubljano sem si dal jeklenko pozlatiti in pritrčiti na verižico kot okrasek. Lahko pa si predstavljate moje neizmerno začudenje, ko mi je zlatar dva dni kasneje prinesel verižico z okraskom in pa droben li-

stič, ki ga je bil našel v kroglici in na katerem je bil napisan naslov:

John Cook,
London
573 Park Lane. W.

Še isto uro sem napisal obširno pismo, v katerem sem gospodu Cooku naznanil, da sem kroglo, ki jo je bil izstrelil ta in ta dan, to in to uro, tam in tam, našel v svojem telesu in da jo, ako želi, dobi nazaj, odškodnine za prestane bolečine pa da ne zahtevam nobene. Cez teden dni že sem prejel priporočeno pismo te-le, pristno angleške vsebine:

»K najdbi Vam najprisrčnejše čestitam. Bojev pri Verdunu sem se udeležil prostovoljno, a ne toliko iz bojaželjnosti, kolikor iz ljubezni do športa. Kot gentleman sem se odločil, da bom tekom vse vojaške dobe izstrelil samo eno kroglo, v želji, naj bi ne bila smrtonosna, ampak srečonosna. Veseli me, da moja jeklenka ni zgrešila cilja in da je pogodila vprav Vas ter Vas iz bojnega meteža poslala v bolnico.

Meseca julija odpotujem službeno v Avstralijo. Jako me bo veselilo, ako dobim od Vas obvestilo, da sprejmete ponudbo in se mi pridružite kot dobrodošel gost spremeljavec.«

Sklenil sem: prvi dan velikih počitnic se odpeljem v London, poiščem gospoda Cooka ter ga pobaram, ali misli resno s potovanjem, ali se samo šali.

Gospod Cook je mislil resno. Dva dni po mojem prihodu na njegov dom sva se kot pobratima odpeljala z železnico iz Londona v Southampton, od tu pa po najkrajši poti z brzoparnikom v Adelaide. Ej, če bi vam opisal podrobno to petdesetdnevno vožnjo, prebogato na doživljajih, vas bi zamikalo po daljni Avstraliji in učili bi se še manj kot se učite že itak. Peljali smo se dokaj počasi vzdolž francoske in por-

tugalske obale, nato pa brez pristanka pluli po umazano modri planjavi nepreglednega Atlantskega oceana proti Kapstatu, najjužnejšem afriškem mestu. V Kapstatu smo se ustavili za tri dni, nakar nas je sprejel v svojo oblast ne preveč gostoljubni Indijski ocean. Južno od otoka Sv. Pavla nas je jel tako močno zibati in premetavati, da bi se bil prav gotovo spovedal vseh krivic, ki sem jih kedaj prizadejal nedolžnim dijakom, ako ne bi bil zagotovo vedel, da se parnik, s katerim smo se vozili, še nikdar ni bil potopil in da se torej tudi to pot ne bo. Prepričan sem, da mi boste verjeli, ako vam povem, da sem se globoko oddahnil, ko smo 15. avgusta nekako ob šestih jutraj zagledali daleč na vzhodu tanke obrise celinske obale. Še dva dni s polno paro in že smo stopili na trdna tla avstralskega ozemlja.

Da imamo Slovenci največje kolonije v Ameriki, vam je znano, niste pa morda še čuli, da bi sinovi slovenskega rodu živeli tudi v Avstraliji. Če bi zdaj kdo izmed vas začel govoriti hebrejščino ali recimo, culukafriščino, se zdaleka ne bi tako začudil, kakor sem se, ko sem v razkošnem adelaidskem hotelu »Pri velikem kenguruju« začul pristno slovensko primojdušanje in primojverjanje. V gostilni so sedeli trije mladi možje.

»Živijo, fantje!« sem jih pozdravil, trdno uverjen, da bodo poskočili od veselja, ko zaslišijo tako lep in pristen slovenski pozdrav, toda napravili so obraz, kakršnega napravim jaz, kadar mi na vprašanje: »Si za danes pripravljen?« odgovori Urbančič: »Da, za odlično, gospod!« Začeli so se med seboj pogovarjati angleško, misleč pač, da jaz novinec še ne razumem tega jezika. Iz njih razgovora sem spoznal, da me imajo za policijskega agenta, ki se ga morajo čimprej iznebiti. Šele, ko sem jim z muko in težavo dokazal, da se na policijske stvari razumem prav toliko, kot se razume zajec na boben, so postali zaupljivejši, dokler mi niso kon-

čno izdali, da jih je gnal v tujino pohlep po zlatu, zdaj pa, ko niso našli niti srebra, so se povsem posvetili divjemu lovu na kenguruje. Ta posel da jim nese še dokaj dobro, a je sila utrudljiv in pa nevaren, ker je tudi v teh divjih krajih oblast kaj neprijazna napram vsem, ki love brez lovske izkaznice. Sprijateljili smo se in prav nič niso imeli proti temu, da se prihodnji

ko zagledamo streljaj daleč pred seboj čredo pasočih se kengurujev. Skrili smo se za bližnji grm; moji tovariši so delali načrt za napad, jaz pa sem z daljnogledom motril prečudno kretanje in skakanje živali, ki je za Avstralijo tako značilna, kakor je za naše kraje značilen polh, lisica, volk ali medved. Ohoji po vseh štirih pri tej živali ni govora, z zadnjimi, dolgimi in močnimi

Kenguruj ali velikanski klokan.

dan odpeljem z njimi v mesto Cobarr, v čigar bližnji in daljni okolici neki karmgoli samih »bomerjev«*. Rečeno - storjeno in dva dni zatem sem se osebno seznanil z živaljo, čije slika visi tu na steni in ki jo imate opisano v knjigi.

Zares! Okolica Cobarrja je prebogata ne samo na velikih kengurujih, ampak tudi na vseh njih sorodnikih. Nismo niti prodrli kilometer daleč iz mesta v nepregledno, z nizkim grmičevjem in visoko travo porastlo ravan,

okončinami se poganja, kadar treba tudi v več metrov visoke in dolge skoke, s sprednjimi okončinami, ki pa so le drobne tačice, se pri skokih lovi, oziroma oprijemlje drevce in grmovja, raz katerega obira listje. Če koga izmed vas imenujem kenguruja, naj mi tega ne zameri, saj s tem častnim imenom ga nočem zmerjati, ampak ga slavim kot dobrega skakalca.

»Onega tamle bomo!« je bil končni sklep posvetovanja in takoj nato je pričel Janez, najhitrejši med nami, zasledovati nesrečno žrtev. Plaziti se je mo-

* Boomer: avstralski izraz za kenguruja.

ral skoraj pol kilometra daleč po vseh štirih, da se je neopažen približal kenguruju na razdaljo, ki jo preleti z močno napetim lokom izstreljena puščica. Seveda, če bi Janez, Tone in France ubijali kenguruje s puškami, bi jih v enem dnevu lahko postrelili več kot jih s puščicami pomore v enem mesecu. Toda, kaj se hoče! Kenguruj je sila previdna, oprezna in bojzljiva žival. Če ustreliš, ustreliš samo enega, ostali pa se, prestrašeni po poku, v divjem begu razkrope na vse strani ter jih ni na izpregled več dni.

»Še trenutek in bomer bo naš!« Janez je že napel lek, da izstrelil dobro pomerjeno puščico, ko kenguruj mahoma visoko poskoči in izgine s pozorišča. »Zavohal ga je,« zastoka France, Tone pa vzdihne: »Zopet smo za eno uro dobri.« No, pa le ni bilo tako hudo. Janez je vstal in obstal ter nepremično gledal v isto smer, iz česar sem spoznal, da zasledovane žrtve še ni izgubil izpred oči. Oj, ta premeteni in obenem neumni kenguruj! Pred petimi minutami je zbežal pred zasledovalcem, sedaj pa se je premislil in se pričel skokoma vračati na prejšnje mesto. Še en skok in revežu se je zasadila smrtonosna puščica naravnost v srce. Zamislila se mi je uboga žival in prav žal mi je bilo, da sem bil tudi jaz sokriv njene nesreče. Še zdaj mi zveni v ušesih grozen krik, ki se ji je izvil iz prs, in nikdar ne bom mogel pozabiti divjega bega, v katerega se je spustila čez drn in strn. Uboga revica! Kako boš utekla s puščico v telesu zasledovalcem, ki so se iz ljudi spachi v zveri?! Ko sem videl, da je kenguruj zadet, sem bil tudi jaz že na tem, da poletim za njim, kakor so storili Janez, Jože in France, če me ne bi bil rešil greha proti zapovedi: Ne ubijaj! neogljen kengurujček, ki ga ranjena mati ni več utegnila pobrati s tal in ga v vreči odnesti s seboj. Po pravici se vam izpovem, da mi je ob pogledu na nedolžno stvarco postalo do solz hudo, ker sem se kot človek tako daleč spozabil in pomagal pri umoru

njegove skrbne matere. Ujel sem malo, komaj četrta metra dolgo stvarco, jo zbasal v nahrbtnik ter prisegel, da jo ponese s seboj v Ljubljano, kjer jo bom gojil in redil, četudi ne bom zanjo dobival draginjskih doklad in četudi mi bo vsak mesec pojedlo polovico mesečne plače.

Vrnil sem se z najdenčkom siroto v mesto, kjer sem v umazani, napol podrti gostilni: Grand hotel Cobar po peturnem čakanju pričakal svojo družbo. Poldrug cent je tehtala skoraj dva metra dolga ubita žival, ki so jo morali nositi na ramenih nad dve uri daleč hoda. Ni čuda, da so bili prepoteni in pa lačni kot izstradani volkovi. Do dna so izpraznili nahrbtnike ter pili, jedli in žrli, da ni bilo že več dostojno. Sramoval sem se njih družbe in komaj čakal na trenutek, ko se jih bom mogel za vselej odkrižati. Ko mi je bilo njih prostaškega govorjenja že več kot dovolj, sem se opogumil ter jim začel prigovarjati, naj se vrnejo v domovino, kjer bodo s poštenim delom bolje živeli, ko tu z rokovnjaštvom.

»V Avstrijo pa ne, nak, nikdar več in nikoli!« se je ujedal Janez, ostala dva pa soglasno: »Da nas še obesijo ali ustrelje!«

»V kakšno Avstrijo?« sem se čudil njih nejevolji, »in zakaj naj bi vas obesili in streljali?« Res sem se začudil.

In vino veritas — v vinu je resnica! Ko so bili popolnoma vinjeni, so mi izdali skrivnost, da so pobegnili od vojakov.

»Pri katerem polku ste pa služili?« Spogledali so se, nato pa eden za vse:

»Pri domobranskem št. 27.«

Malo je manjkalo, da nisem padel v nezavest, ko sem zaznal za njih brezmejno nevednost in nepoučenost, in komaj sem prišel toliko do sape, da sem jim mogel naznaniti razpad Avstrije in rojstvo Jugoslavije, ki ji vlada kralj Aleksander. Razjasnili so se jim obrazi, začeli so nazdravljati novi svobodni domovini, po kratkem posvetovanju pa sklenili: »Priatelj, če je pa

res tako, kakor nam pripoveduješ, odpotujemo še danes domov.«

Zatulila je...

Hočete, dragi dijački, da vam še dalje pripovedujem?

»Da, da, gospod, le hitro, da ne bo prej pozvonilo, preden ne izvemo vsega.«

No, torej pripovedovati vam hočem

dalje. Kje sem prenehal? Ah, da, ževem. Zatulila je...

... sirena v bližnji Pollakovi tovarni za usnje ter me prebudila iz globokega spanja. Brž ko sem vstal, sem v »Šanjski knjigi« pogledal, kaj pomenijo sanje o potovanju. Tu sem čital črno na belem: Z dijaki boš imel še mnogo sitnosti.

E. ČESNIK:

ZAKAJ IN KAKO NAJ VARČUJEM.*

Živimo v časih malodelja in razsipnosti. Vedno bolj in bolj se pogrezamo, dan prinaša za dnevom več revežev in beračev. Marsikdo se s strahom vprašuje: kam plovemo?

Vglobimo se malo v današnje življenje! Kje leži prav za prav vzrok propadanja? Z mirno vestjo lahko rečemo: v brezskrbnem razsipavanju. Oglejmo si delavca! Ves teden dela, pa pride sobota, dan plačila — kje ga najdeš? V gostilni! Kar si je s trudom zaslužil tekom šestih dni, to zapravi v enem večeru. Potem pa gladuje; ne privošči si toplega kosila, ne briga se za primerno ležišče, primerno obleko in ko pride dan plačila, ga zopet najdeš v veseli družbi, pri kupici vina. Ali je slišal on kdaj o štedenju? So ga li vzgajali v tem zmislu? Morda, a strast po vinu

ga je uničila, zmisel za štedenje je pri njem izginil in prevladala je pri njem misel: »Kadar imam, uživam, ko nimam, stradam.«

Kmet toži: hudi časi so, blago nima vrednosti, vse moram napol zastoj prodati. In koliko je takih, ki polovico, četrtno porabijo, vračaje se s semnja! Potem ti pa tak človek toži, o »hudi časih«, in toži po »zlatih« starih časih, ko je tekel med po ulicah. Kaj je vzrok slabim časom? Premalo štedenja. Denar, ki ga je ta človek potrošil obiskajoč gostilno za gostilno, naj bi prinesel domov in naložil v hranilnico, pa ne bi slišal morda pikrih besed svoje žene, mir bi vladal v družini, dobri časi bi se vrnil. In ob času potrebe bi denar lahko porabil za povečanje posestva, popravljanje gospodarskega poslopa ali v katerokoli koristno smer.

Slabi časi so obenem časi koncertov, gledališč, kinematografov, veselic. Človek mora obiskovati kulturna ognjišča (gledališča, koncerte), a koliko denarja se potrosi za vsakovrsten šund! So ljudje, ki hočejo povsod vzbujati pozornost, kitijo se, šminkajo kakor pustne šeme. Ni li greh denarja, ki ga dajejo v take svrhe? Vse pač gre za duhom časa.

So pa zopet nenasitneži, ni jim dovolj komad kruha, zahtevajo dva, morda tri, a ne radi lakote, radi gole požrešnosti. Ni jim dovolj, da posetijo eno kavarno, ampak hodijo od kavarne

* Da bi se duh varčevanja v našem narodu kar najbolj razvil, je Poštna hranilnica razpisala v preteklem šolskem letu 51 nagrad za najboljšo izdelano nalogo »Zakaj in kako naj varčujem? Na to vprašanje so odgovorili učenci in učenke IV. letnika vseh učiteljskih v kraljevini Jugoslaviji. Naloga se je pisala v dveh šolskih urah. Učiteljska so predložila za nagrado najboljšo nalogo iz vsakega oddelka. V ministrstvu prosvete je te naloge pregledala posebna komisija in določila nagrade. Prvo nagrado (Din 500) je dobila Erna Česnik, učiteljskična IV. razr. v Mariboru.

To nagrajeno nalogo priobčujemo v današnji številki, kakor nam jo je poslala Poštna hranilnica. Popravili smo samo tiste napake, ki so se vrinile v besedilo očitno pri prepisovanju. — Uredništvo.

do kavarne, ne zadovoljijo se z eno kavo, morda čajem, zahtevajo vse prvovrstno, vse najboljše. Seveda, dokler gre, potem pa računijo in računijo, koliko bi lahko že imeli, kaj bi si vse lahko kupili, toda vse zaman, varčevanju so se odpovedali.

Torej čemu štediti? Navaden človek bo odgovoril: štedim za slabe čase, za slučaj bolezni, za starost, za nesreče, ki me utegnejo doleteti, štedim za svoje malčke. A drug zopet poreče: štedim, da si bom zboljšal in povzdignil svoje gospodarstvo, razširil svojo trgovino, štedim za dolgo potovanje, ki ga nameravam napraviti v tujino, štedim za študiranje v inozemstvu.

Oba imata prav. Med njima je le ta razlika, da prvi ozkosrčno hrani svoje hranke kakor zvesti hlapec iz Sv. pisma, ki je izročene mu talente zakopal, da jih je lahko nedotaknjene vrnil svojemu gospodarju. Drugi pa svojih talentov ne zakoplje, ampak z njimi ustvarja nove. Ta smoter je višji od prvega, ta navdaja sedaj vse gospodarske kroge, ne samo naše države, ampak vseh držav, osobito evropskih, ki so radi vojne največ trpele.

Tudi država mora štediti. Koliko je še pokrajn, ki trpe na pomanjkanju šol, železnic, slabe ceste ovirajo promet. Kmet si z največjim trudom pribori svoj kruh. Saj naša država je še mlada, saj si še gradi temelje za dom, kjer naj bi dobili vsi njeni sinovi kruha in dela, kamor bi poklicala zaslužnjene brate in izseljence.

Mi, ki živimo v teh časih ustvarjanja, v časih, ko potrebuje država največ pomoči, mi smo ji dolžni posvetiti vso našo voljo in moč, naše delo in varčevanje, kajti kar prištedimo sebi, prištedimo skupnosti. Dolžni smo štediti denar, hrano, obleko, zdravje, svoje in tistih, ki so v naši oskrbi, oziroma službi. Bodimo skromni v obleki, v jedi, v razvedrilu! A zopet vse do mere. Skopuh štedi denar, a zdravje zapravlja.

Težko je štediti pri hrani, kajti od

nje zavisijo naše zdravje, ki je največje naše in narodno bogastvo. Higijensko pravilno izbirati hrano, je prvi pogoj štedenja. Zato naj bi vsako dekle dobilo dobro vzgojo v higieni in gospodinjstvu, da bode kot bodoča gospodinja močan steber ne le lastnega doma, ampak tudi države. Higijensko neudučna žena je vzrok premnogim boleznim in radi tega mnogokrat vzrok pomanjkanju in bedi.

Dolžni smo čuvati lastno in tuje zdravje. Domovina rabi zdravih in krepkih mož, zato ga ne zapravljajmo z lahkomišelnim življenjem, s pretiranim športom, z neekonomskim delom. Varčujmo z zdravjem!

Zato je treba že otroke navajati k varčevanju, kajti »kar se Janezek nauči, to Janez zna«. Ta denar naj se porabi za to, kar otrok najbolj potrebuje. Če so starši premožni in lahko preskrbe otroke, naj store otroci z denarjem kako dobro delo. S tem se nauče usmiljenja in ljubezni do bližnjega. Odraslim otrokom bi bila priporočljiva stalna vsotica, s katero lahko razpolagajo in se na ta način uče štedenja. Vse izdatke naj si točno beležijo, matere naj pa pregledujejo njih beležke.

Posebno koristno je to za otroka, ki gre pozneje študirat v tujino, kajti takrat dobi v roke večjo vsoto denarja, in ne ve, kam bi z njo. Čestokrat porabi denar v nepotrebne svrhe, ko ga potrebuje, ga nima in tako lahko zablode v nepoštenost.

Hvalevredna je navada krstnih in birmanskih botrov, vlagati otrokom denar v hranilnico, knjižnice pa izročati staršem, oziroma otrokom. Otroci si želi čim večjo vsoto, tako izroči vsako vsotico materi, ki mu jo ob priliki naloži k ostali vsoti in se pri tem vadi v varčevanju.

Iz teh razlogov spoznamo težko nalogo, ki nam jo nalaga poklic in domovina. Otroci nam bodo izročeni v vzgojo. Dvigati hočemo v njih zakopane zaklade in jih čuvati, da se ne izgube, ampak množe, da se bodo izpol-

nile besede Cankarjevega Kurenta, ki je dejal? Tod bodo živeli veseli ljudje. Veseli, zdravi delavni in skromni od Triglava do Vardarja. Z obema roka-

ma je Bog blagoslovil našo domovino, ko je delil lepoto in bogastvo od vzhoda do zahoda.

IV. KOŠTIÁL:

DROBTINICE IZ ZGODOVINE BESED.

III.

Svak pa svakinja, stric pa teta.

V besedni zalogi našega in drugih jezikov se dogajajo vedno spremembe: stare besede se izgublajo, nove se ustvarjajo ali uvajajo iz drugih jezikov.

Vsi Slovani so izgubili stari izraz za medveda, ki je moral biti podoben grškemu árktos, staroiranskemu arša, armenskemu ardž, latinskemu ursus, irskemu art, staroind. rkšas. Nekdaj je bil namreč zelo razširjen običaj »tabu«, t. j., da se neke besede niso smele izgovarjati, da ne bi bilo nesreče. Zato so Germani nehali rabiti stari izraz za medveda. Nadomestili so ga z besedo »rjavec« (n. Bär, angl. bear itd.), Slovani pa z označbo »medved«, t. j. medojedec. Radi istega običaja so menda Slovenci opustili izraz »zmija«; izpodrinila ga je nova beseda: kača, t. j. Katica. Srbi pravijo namesto vuk rajši kurjak. Izgubili smo glagola vedem (vesti) in vezem (vesti), obadva je izpodrinil glagol peljati (iz it. pigliare). Dandanašnji pelješ otroka v šolo (za roko), pelješ kaj ali koga z vozom v mesto in se pelješ sam na postajo. — V stari dobi pa so vedli otroka za roko, vezli blago ali osebo z vozom in se vezli kam z vozom. Premnogo besed je ohranjenih zgolj še v priimkih in krajevnih imenih, ki so sploh konservativnejša kot navadni jezik. Kdo še razume priimke Fajdiga, Trušar, Merčun, Berkopec, Intihar, Aškerc, Dežman, Čižman? Prvi je = cigalica, dvojno pribežališče, tudi psovka za nerodneža, 2. = jelonsec na dvoru ali pri ženitovanju, 3. =

zemljemerec, 4. = divji koren, 5. = kdor je šel na božjo pot v tirolski Innichen (kakor je romar tisti, ki je šel v Romo = Rim), 6. = odrezek sukna, 7. = dvornik, 8. = gostač. — Za sorodstvo in svaštvo so imeli stari Slovani (in sploh Indoevropci) mnogo več izrazov kot sedaj. To veliko število označb za razne stopnje sorodstva in svaštva je bilo razumljivo v oni dobi, ko so živeli pradedje v z a d r u g a h in so bili pretežno pastirji. Pozneje pa so zamotane sorodstvene razmere izgubile svoje starodavne označbe. To je učinek »omike«.

Največ takih izrazov so izgubili (izmed Slovanov) Rusi, Poljaki in Čehi, najmanj pa Srbi.

Naši predniki so imeli za razne vrste s v a k o v štiri izraze, za razne s v a k i n j e pa celo pet.

D e v e r je bil možev brat, š u r, šura ali šurjak ženin brat, s v a k sestrin mož in p a š a n e c, pašenog ali pašanog mož ženine sestre. V naši dobi je prevzel izraz s v a k vse 4 pomeni (vsaj v knjižnem jeziku).

S v a s t ali svest je bila ženina sestra, z e l v a (zalva, zava) moževa sestra, j e t r v a žena moževega brata, š u r j a k i n j a žena ženinega brata, s v a k i n j a pa bratova žena. Dandanašnji se zadovoljujemo z zadnjo besedo v vseh 5 pomenih! [V raznih pokrajinah pravijo bratovi ženi s n a h a ali s n e h a (prvotno le izraz za s i n o v o ženo) ali nevesta.]

Izraz d e v e r je skupen Slovanom, Baltom (= Litvancem, Latišem in starim Prusom), Germanom, Grkom, Italcem, Indom in Armencem, tako tudi

jetrva; snaha enako (samo Baltom ne), zelva Slovanom, Italcem, Grkom in Armencem; drugi navedeni izrazi pa so le Slovanom lastni. Omenim naj, da imajo tudi Turki za svaka dva, za svakinjo pa štiri označbe, katere dobro razločujejo; naš »pašanec, pašenog« je stara turška izposojenka.

Naš knjižni jezik uporablja besedo stric za tri vrste »stricev«, teta pa za tri vrste »tet«.

V stari dobi in v raznih narečjih se pa takole razlikuje: stric je očetov brat, ujec materin brat, tete (tete) pa tetin mož. Teta je očetova ali materina sestra, strina žena očetovega brata, ujna pa žena materinega brata. (Tu so stari Rimljani in Osmani malo natančnejši: očetova sestra je lat. amita, osm. hala, materina pa je lat. matera, osm. težce.)

Izraz stric je skupen Slovanom, Germanom, Indom, Irancem, Italcem in Grkom, ujec Baltom, Slovanom, Germanom, Keltom in Italcem, teta le Baltom in Slovanom, drugi izrazi pa samo Slovanom.

IV.

»Germanofobija« v književnem jeziku.

Okoli leta 1860. so začeli naši pisatelji in časnikarji opuščati razne besede, ki so bile nemškega izvora ali pa so vsaj po nemškem posredovanju prišle k nam iz raznih jezikov. Nadomeščali so jih pa pogosto s turškimi, madžarskimi, laškimi, grškimi i. dr., ki so bile slovenskemu ljudstvu neznane. Ugajale so pa pisateljem zato, ker so jih našli v hrvaških ali čeških knjigah in časnikih ter jih zato imeli za pristno slovanske. Skoraj vse so obveljale do danes.

Tako so jeli pisati top = kanon (v starejših knjigah tudi štuk), boja

= barva, žep = aržet ali ažer, baker = kufer, duhan = tobak, kalup = model, torm, tula = pipa, kava = kotè. Te turške besede so novinarjem ugajale, ker so jih uporabljali Hrvati. Starejši izrazi kanon, kufer, kotè, tobak, pipa so v rabi pri vseh romanskih in germanskih narodih, naši pisatelji so jih pa menda imeli za nemške in zato jih niso marali.

Madžarski izrazi lopov, tolovaj, gumb, soba, baršun (tudi baržun), kip, hasen, hasniti i. dr. so izpodrinili prej rabljene: lump, ropar, knot, cimer, zamet, pild, nuc, nucati. Nemški besedi rajtinga (in rajtati) in faliti sta se morali umekniti laškima: račun (in računati) in manjkati. Novogrška izraza livada in komad sta izpodrinila nemško trato in štuk, germanska deska in ocet novonemško dilo in jesih itd. Germani so vzeli disc iz grščine (preko pozne latinščine), akeit pa (= ocet) iz latinščine, odkoder je tudi novejša beseda Essig (po prestavi soglasnikov). Izraz kovčeg (negotovega izvora) je zmagal nad kofrom, ki so ga bili prevzeli Nemci v 17. stoletju iz francoščine (grškega izvora).

Ko sta iskala Cigale in Erjavec strokovnih izrazov, se jima je večkrat pripetilo, da sta pobrala iz ruskih in čeških besednjakov kako nemško besedo, misleč, da je slovanska, in jo prevzela v slovensko terminologijo; tako n. pr. rula (za gnajs) in žula (za granit) iz čeških, probka (za zamašek iz plute) iz ruskih knjig. Vse tri so nemške. Besedo komaj so imeli za nemško, zato so rajši pisali »jedva«. Zdaj pa najdeš Ramovševi Hist. gramatiki, da je komaj iz tkóma (kakor kolec iz tkalec keru iz tkeru, shrv. ko iz tko).

(Konec prih.)

ALENA TRPOTEC:

SINOČI.

Sinoči je veter čez polje zavel,
vzdrhtela je tiha ravan,
pogladil mi rahlo je lica, lasé
kot matere skrbna dlan.

Sinoči sem videla svoje srce,
kot vrtnice cvet razcvet,
kot vrtnice cvet bohotno rdeč,
kot vrtnice cvet uvel.

DELO NAJMLAJŠIH

VANJUŠA:

RAST IZ NOČI.

Kot Apokalipse jahač razbesnel je čas
vihral pod oblaki, srepegled.
Na čelo ognjen je udaril ukaz:
V vrtince demonski bodi pripet!

Zapisan je zakon, železen in strog:
Ali pogoltne te večna prabitev,
ali izsanjš zmage molitev
in v tebi zapoje kot v psalmih Bog.

Šepečejo bajke: bleščeč se golob
iz greha pepela do néba je vzpel.
Ti, duša, si to — prerojenec prebel —
V požarih očiščena snovnosti gob.

Poraja se v mišicah zadnji udar,
dovladal nad dušo je čas-demon,
mladost vstaja drzna iz zlomljenih spon,
in jaz svečenik sem in vedež in car...

ALENA TRPOTEC:

KRIŽ V POLJU.

Polje zeleno, širno v nedogled,
srce žaluje v svetih mislih nate,
korak ves truden mi zavije v tvoje trate,
izgublja med zelenjem se mu sled.

Naj sklonim se, da čujem tvoj šepet,
da čujem mi besede nepoznane.
Ze dih noči trepeče čez poljane.
In tam? Nekdo visi na križ razpet.

Kdo si, ki čuvaš polje noč in dan.
Nekdaj pač, tega je že davno, davno,
cvetelo je kot zdaj to polje ravno,
ni vprašalo srce, bil si mi znan.

Samoten je Tvoj križ in Ti in jaz
samotna vsa stojiva si nasproti.
Naj vprašam Te, če grem po pravi poti?
Ti veš, jaz ne. Oj, v srcu mi je mraz.

Spominjaš se li morda onih dni,
dni vere, dni zanosa, dni trpljenja?
Minuli so. Iz duše hrepenenja
molitev vstaja, brez besed kot Ti.

Zamira dan, zamira mi srce,
ravan šepeče tiho in skrivnostno,
oko zre v daljo in tožno in radostno —
kot morje zlato valovi polje.

VANJUŠA:

DAL SEM VZDIHE...

Čudno zamotane so v življenju pôti,
plašen je po njih korak drhtečih nog,
negotov pogled, ki Nečesu v veseljstvo
hotel bi nasproti...
Dal sem vzdih, duše svoje tožno trepetanje,
da bi razmeglilo zagonetno mi molčanje
vseokrog,
da bi vedel, ali so resnico šepetale sanje.

Ah, mar stopil sem neposvečen v božanski log?
Ah, mar ni prerôdil slap me doumetja,
mar je laž, kar gledal sem kot čudežna zavzetja?
Ah, mar blodnja moje je kipenje k bla-
gosti,
blodnja tajna, nepoznana sila nepokoja,
kakor jok, ki vrelec upajoče je bolesti?

Ali te je blagoslovil Bog v življenje, pesem
moja?

DROBNO BLAGO

LITERARNI POMENKI

Pero: Če ne bi bili tako nepočakani in bi »Sence večerne« sami nekoliko kritično prebrali, bi bili v srednji kitici opazili vsebinsko nelogičnost, ki kvari pesem. O radosti pač ne morete trditi, da bi »iz vaz srebrnih — upov črnih — zčila na njo...« Radosť s takimi darovi ne razpolaga — njeni upi so, recimo, svetli... Saj vem, kaj ste hoteli, a sluteni črnih se niste spomnili, ki bi pa tudi ne odpravile še nelogičnosti. Če bi zamenjali »radosť z »bridkostjo« bi nekako šlo, dasi moti potem še v zadnji kitici nova neskladnost: »dekletce vsa bela — je senca objela...« Bela senca? Čudne oči imate. Motiv in nastroj sta sicer lepa, a podajanje, kakor vidite, je šibko. »Večerni vzdih« so še slabši. Nauk: nonum pre-matur in annum!

M. Marij: Sonet je izklesana forma, izbrušena posoda, v katero polaga pesnik samo — nektar. Če jo je Kette nekoliko po svoje izbrusil, da je v nekaterih sonetih opustil tradicionalni ritem in razvrstitev ter kakovost rim — ni, da bi vsak začetnik po svoje operiral s sonetom. Vaša dva sta povsem ponesrečena.

Vanjuša: Rastete. »Rast iz noči«, ki jo priobčimo, priča o tem. Kaj ste nam poslali, morate pač imeti v evidenci. O »Tišini v brezčasju« sem Vam povedal, kaj mi ne ugaja. Skušal bom popraviti sam. Pismeno pa ne bom odgovarjal. Kam bi prišel, če bi sleherni hotel poseben odgovor v pismu! Zato imamo »Pomenke«!

Samotarka: Čustveno razgibano, kar je prav, a oblikovno mi ne ugaja. Če še kaj pošljete, izberite najboljši in še to pretehtajte. Mislim namreč, da imate še kaj boljšega v zalogi!

Ljubomir: Pesem in proza — oboje prav začetniško, a kaže, da imate dar. V slovnici še

niste doma, zlasti v skladnji, kar se posebno pozna v »Prvi boli«. Oglasite se še kaj, a preden pošljete, pretehtajte sleherno stvar sami, da si prihranite razočaranje!

G. E. V.: No, vidite, sedaj se pozna. Ad 1.): Zadnjič so bile boljše. Izmed teh mi še najbolj ugaja »Pišem pesem«, ki pa radi svojih začetniških slabosti ni še godna. Za Vaša leta bi rekel, da so. Ad 2): Poleg klasikov berite tudi moderno. Kako bo z Vami, Vam ne morem prerokovati.

Zvonko: Dosti, dosti boljše od prvih pošiljavcev — za tisk pa še ni nobena. Mislim, da se boste naredili. Upoštevajte, kar sem Vam doslej svetoval. In poglobite se!

Tarasov: Invencija sočna, a za formo in jezik se ne zmenite. Za par pesmi mi je res žal, ker bi bile lahko prav dobre.

Milutin Slavina: Prvenca ste poslali, kaj ne? Da boste imeli spomin nanj, poslušajmo, kako zapojete prvo kitico »V noči«:

Bleda se luna
z neba mi smeje,
v gozdu tam škratec
zlat denar šteje.

Če bi ostali pri škratu, bi morda bilo, a vsemogoče stvari še opevate, ki nimajo s poezijo nič skupnega, zlasti če so tako podane. Pošljite drugič kaj boljšega!

Gojmir: Obe pesmi se gladko bereta, priobčim ju pa ne, ker upam, da mi pošljete bolj-ših!

Zoran Januška: Prevod in original — slabo.

Marijan: Nisem utegnil še prebrati. Zdi se mi pa, da bo preobširno. Tako dolgih potopisov »Mentor« ne more prinašati, ker bi sicer zaostalo drugo gradivo, ki tudi že dolgo čaka.

ODGOVORI IN OBVESTILA

Kdo pozna slovensko liriko? Ko mi je France Vodnik prinesel rokopis in mi povedal, da bi rad dijaške Mentorjane nekoliko pobaral zastran slovenske lirike, kaj da jim je namreč o njej znanega, sem se kar ustrašil. Kajti dejal sem si: Čim se pojavi takale stvar v Mentorju, bodo dijaki planili po njej kakor — recimo berač po belem kruhu. Odgovorov, prav dobrih, dobrih in slabih, bo kar deževalo, sto najmanj z vsakega zavoda. Novega, sitnega dela bo čez glavo, kakor da bi že starega ne imel dovolj. Čemu mi tega treba? Pa sem se

uštel — mimogrede in na uho povedano: na moje veliko zadovoljstvo, zaradi dela, veste, kakor sem rekel — kajti summa summarum sem prejel komaj 10 (deset) odgovorov, pravi-tilnih v celoti ali pa le deloma.

Pravilno bi se morali odgovori za prvo nagrado, in razpisu ustrezajoč, za drugo nagrado glasiti takole:

1. Jos. Stritar, Dunajski soneti I;
2. France Prešeren, Poezije: Ribič;
3. Fran Levstik, Poezije I.: Povsod in vedno Franja;

4. Simon Jenko, Pesmi I.: Korak v življenje;
5. Simon Gregorčič, Poezije I.: Sam;
6. A. Aškerc, Balade in romance: Svatba v Logeh;
7. Drag. Kette, Izprehod I.;
8. Kosovel Srečko, Pesmi: Ekstaza smrti;
9. Zupančič O., V zarje Vidove: Naša beseda;
10. Gradnik Alojzij, De profundis: Svoboda;
11. Golar Cvetko, Rožni grm: Pesem o devici Peregrini;
12. Sardenko Silv., Dekliške pesmi: Pesem petnajstletne;
13. Fr. Bevk, Pesmi: Prvi hip ljubezni;
14. Ant. Vodnik, Zalostne roke: Intešizviki;
15. Slovenska religiozna lirika: Jož. Pogačnik, Golgota;
16. T. Seliškar, Trbovlje: Koncert.

Odgovore so poslali: iz Kočevja Vinko Majerle; iz Ljubljane: Maučec Joze, osmošolec, Logar Val., tretješolec, Gregorič J., bogoslovec, Orehar Ant., bogosl. in Nežima Bino, akad.; iz Maribora: Bertonec Vilj., sedmošolec, Heric Boris, šestošol. in Toš Tarzicij, šestošolec ter Penca Jos., tretješol. iz št. Vida n. Lj. V koliko ta ali oni ni prav odgovoril, more sedaj ugotoviti vsak sam. Prvo nagrado je dobil osmošolec na II. drž. realni gimnaziji v Ljubljani Jože Maučec, ki je dne 24. jan. poslal kot prvi povsem pravičen odgovor, drugo nagrado pa tretješolec I. drž. human. gimnazije v Ljubljani Valentin Logar, ki se je javil z odgovorom sicer prvi, pa ni popolnoma prav odgovoril pri št. 11 in tudi drugod ne tako določno kakor Maučec. Žal nismo mogli prisoditi vsaj druge nagrade Mariborčanom, ki so sicer v splošnem dobro odgovarjali, toda prepozno. — Nagrajenca naj se glede nagrade zglasita v uredništvu.

Uspeh razpisa? Slab! Deset odgovorov ne pomeni nič, posebno še, če upoštevamo, da je Sentvidčan odgovoril samo na št. 5 in da so od ostalih reševalcev trije že akademiki. Kje so pa srednješolci in seveda tudi srednješolke, kje je ostala armada Ljubljančanov in Mariborčanov, kje so Celjani, Novomeščani, Kranjci,

Ptujčani itd. — molče trobentajo, da jim je slovensko pesništvo španska vas. Kaj je res že vse slovensko dijaštvo zapadlo misli, da je umetnost, literarna in druga, stvar, s katero se bavijo samo še ljudje, ki niso sposobni za kaj boljšega? Po stanju narodne umetnosti se ceni kultura kakega naroda, in slovenski dijak ima sveto dolžnost, da po svoje pripomore do njegove največjega razcveta!

Viktoriji S., dijakinji v Mariboru, pa tudi drugim, ki menijo, da Mentor ne uči prav. Saj ni res, da bi hotel Mentor na kakršenkoli način škodovati ugledu, ki naj ga uživa profesor pri dijaku. Preberite članek v Mentorju za 1927/28 na str. 193: Kaj smo in kaj hočemo (napisal profesor Jakob Solar na škof. gimnaziji v št. Vidu nad Ljubljano), in boste spoznali naša stremjenja. Mentor ustvarja in krepi temelje medsebojnega zaupanja med učiteljstvom in dijaštvom tudi s tem, da nudi dijaku »pogled za kulise«, Mentor spravlja profesorja v živ človeški stik z dijakom tudi izven šole, Mentor iskreno želi in poskuša približati in sprijazniti profesorja-človeka in dijaka-človeka, ki si v obojestransko veselje in korist lahko med seboj zelo veliko pomagata itd., itd. — Vi pa trdite, da hočemo škodovati učiteljskemu ugledu in njegovi avtoriteti. Bežite, bežite!

Glede »neprimernih ilustracij«, pri čemer mislite brezdvomno naše karikature, Vas opozarjam na člančič v istem letniku Mentorja kot zgoraj, na str. 124: Naše karikature. Pripominjam, da objavljamo karikature z izrecnim dovoljenjem gospodov profesorjev samih in že zato slike (— last karikiranih —) ne morejo biti »neprimerne«. — O »Mavrici« pa dem samo to, da je, ne bogve kako logično, zato pa tembolj zabavno kramljanje, pristen izraz neugnane deklishe razposajenosti, daleč, daleč od kakega omalovaževanja samostanske vzgoje, daleč že zato, ker morete kaj takega napisati o vsakem zavodu, naj bo že zvezan z internatom ali pa ne.

Danes ni kotička Za dobro voljo. Vam, namreč vsem dijakom in dijakinjam, menda ni po volji in ga bomo zato opustili. Če pa menite, da bi kljub »neprimernosti« z njim nadaljevali, nam takoj sporočite!

KNJIGE IN ČASOPISI

Knjige Mohorjeve družbe za l. 1930. Letos bo Mohorjeva družba po dolgem času zopet izdala šest knjig. Človeku se zdi to komaj mogoče: saj znaša naročnina samo 20 Din, tako da stane posamezna knjiga 3 Din 33 p, približno toliko kakor nekoliko obsežnejši zvezek! Lep primer, kaj premore organizacija in skrbno gospodarstvo! Da bodo knjige tehtne po vsebini, za to nam jamči ime urednika publikacij Mohorjeve družbe pisatelja Fr. S. Finžgarja, ki mu je uspelo, da je zbral okrog Mohorjeve družbe mnogo odličnih slovenskih

kulturnih delavcev. Poglejmo nekoliko, kaj nam je pripravil za letošnjo jesen! Dne 10. oktobra 1930 bo minulo deset let od naše nepozabne narodne katastrofe, od koroškega plebiscita. Mohorjeva družba se je spomnila tega bridkega dne na poseben način: poslala je v minulih velikih počitnicah na Koroško pisatelja dr. Iv. Preglja, da je tam zbiral gradivo za svojo plebiscitno povest: Umreti nočejo! Ze ta povest sama na sebi vabi vsakega Slovenca, ki je svojega naroda vreden, da se vpiše v družbo, ki mu bo preskrbela to povest. Le-

tos bo izšel tudi 9. snopič Zgodovine slovenskega naroda. Odveč bi bilo naglašati potrebo, da naj ima vsak izobražen Slovenec v svoji knjižnici zgodovino našega naroda. Dijaki! Bržkone boste našli doma nekaj starih zvezkov Zgodovine slov. naroda. (Prvih šest zvezkov je napisal pokojni dr. Gruden, zadnje tri pa ravnatelj muzeja v Ljubljani dr. J. Mal.) Shranite te zvezke in če vam kakega zvezka manjka, ga po možnosti pravočasno dokupite, preden bo zaloga pri Mohorjevi družbi pošla. Na ta način boste čez nekaj let imeli knjigo v celoti. Od ostalih štirih knjig opozarjamo posebej na knjigo: Mati. Tu bodo zbrani izreki in spisi 28 pisateljev o veličini, delu, skrbi in ljubezni matere. Poleg tega bo izšel Koledar za 1931, Življenje svetnikov in knjiga o zajedavcih na naših sadnih rastlinah. Lahko rečemo: kdor se le enkrat naroči na publikacije Mohorjeve družbe, bo ostal tudi v bodoče rad njen član. Dijaki, opozorite svoje stariše, naj izrabijo to priliko, da pridejo poceni do lepe knjige! Naročnino sprejema v vsaki župniji župnik ali kaplan, in sicer do 5. marca 1930. V Ljubljani se lahko naročite tudi v trgovini Novi založbi na Kongresnem trgu 19 ali v Prosvetni zvezi in Miklošičevi cesti 5. Kdor bi ne imel prilike, da se naroči na knjige Mohorjeve družbe v župnišču, jih lahko naroči tudi sam zase, samo da mora v tem primeru doplačati k 20 Din še 9 Din (v

inozemstvu 16 Din) za poštino; denar naj pošlje na naslov: Družba sv. Mohorja v Celju. Letos je imela Mohorjeva družba 53.405 udov. Naj doseže čimprej 60.000!

Koledar Ave Maria za nav. l. 1930. 17. leto. Izd. slov. frančiškani v Ameriki. Tisk. družba Edinost 1849 W. 22and Street, Chicago, Ill.

Izmed vsakoletnih koledarjev je ta gotovo med najzanimivejšimi. Veje nam iz njega nekaj nenavajenega, obenem pa tako domačega, da ga bo gotovo vsakdo rad prebiral. Saj se zrcali iz Koledarja lep kos slovenskega življenja, veselja in trpljenja, tam onstran velike luže. Letošnji koledar je še posebno obširen, ker je združen s Spominsko knjigo I. vseslov. katol. shoda, ki so ga sklicali ameriški Slovenci preteklo leto. — Dijaštvo bi posebej rad opozoril na oddelek: Naši mladini. Poleg slovenskih stvari, prinaša namreč ta oddelek večino člankov v angleščini — najzanesljivejši znak, da slovenska ameriška mladina ne obvlada več svojega materinega jezika. Slovenska mladina izginja v tujem morju. — Slovenski dijak, na naše izseljence ne pozabi! To je problem, za katerega bi se moral zanimati vsak dijak. Pripominjamo, da izdajajo slov. frančiškani istotam tudi nabožno-poučni mesečnik Ave Maria. Tudi tu ima mladina svoj kotiček. Naročite, če vam je mogoče!

DIJAŠKI ŠAH

(Urejuje Bogo Pleničar.)

III. Končne igre.

S poglavjem otvoritvenih partij smo končali in preiti bi morali prav za prav k takozvani srednji igri. Vendar sem se odločil, da prej obravnavamo končne igre in končnice in za tem šele srednjo igro. Zdi se mi namreč pri šahu najvažnejši začetek in konec. Kdor pravilno igro prične, jo bo nehoti že sam skušal najbolj razviti. Kako se pa igro praviloma najbolj razvije, o tem bomo razpravljali v prihodnjem letniku, letos se pa bomo seznanili s končnimi igrami, ki morajo biti vsakemu šahistu znane kot abc šolarčku. Le redkokdaj se more v srednji igri doseči zmaga. Dogodi se sicer čisto, da si igralec ohrani močnejše figure in par pešev več kakor jih ima njegov nasprotnik, vendar mu to še ne jamči za zmago, če ne zna postopati z njimi tako, da porazi nasprotnika. Znani morajo biti vsakemu igralcu načini, s kakšnimi pozicijami, zamenjavami itd. se more doseči mat.

Kje se konča srednja igra in kje prične končna igra, to je težko določiti. V poziciji, kjer se je na eni strani skrbno pripravil napad, na drugi strani pa čvrsta obramba, igre ne moremo imenovati še končne. Večkrat se temu ali onemu igralcu »posreči« v sredi igre nasprotnika matirati. Sem spada tako zvani

»udušljivi mat« (šuštarski mat). Prava končna igra prične prav za prav takrat, ko ostane igralcu poleg kralja samo še ena ali dve močni figuri in eden ali dva pešca.

Razen najpreprostejših končnic se bomo seznanili z vsemi kombinacijami končne igre, pa naj se igra konča z zmago belega ali črnega, z remijem ali patom.

Kralj je središče vseh kombinacij, velja za vse in zase kot zelo močna figura in v tem svojstvu se posebno udejstvuje v končni igri in pride do veljave, ki je v srednji igri ni imel.

Pešci, v začetni igri skoro v napoto, postanejo v končni igri duša igre. Imajo pa tudi posebne predpravice. Če doseže katerikoli pešec zadnje polje (beli linijo 8, črni linijo 1), tedaj se izpremeni na istem mestu v poljubno figuro po volji igralca (n. pr. v kraljico, stolpa, tekača ali skakača). Pri tem se mu ni treba ozirati na eventualno možnost, če ima 2, 3 ali pa 4 kraljice, oziroma druge enake figure.

Kar pričniemo s pozicijami.

1.) Kraljica proti kralju.

Mat je mogoč v vsaki poziciji najpozneje v deveti potezi na ta način, da močnejši igralec sovražnega kralja podi s kraljico na rob deske k svojemu lastnemu kralju. To postopanje je tako lahko izpeljivo, da ne potrebuje

posebnih instrukcij. Paziti je treba seveda, da sovrážnega kralja ne postaviš pat.

V slučaju pozicije belega Db6—Ke6 ter črnega Kc8 igra beli.

1.) Db6—a7 Kc8—d8

2.) Da7—b7 ali na b8 mat.

Če pa igra 1.) Ke6—d6 ali —e7, tedaj je črni kralj pat in igra ostane neodločna ali remis.

(Nadaljevanje sledi.)

10. partija.

(Igrana na božičnem turnirju v Hastingsu 1929/30.)

Beli: Winter	Črni: Capablanca
1. d2—d4	Sg8—f6
2. c2—c4	e7—e6
3. Sb1—c3	Lf8—b4
4. Dd1—b3	c7—c5
5. d4×c5	Sb8—c6
6. Sg1—f3	o—o
7. Lc1—g5	h7—h6
8. Lg5—h4	g7—g5
9. Lh4—g3	Sf6—e4
10. e2—e3	Dd8—a5
11. Tar—c1	f7—f5
12. Lg3—d6	Se4×d6
13. c5×d6	Lb4×d6
14. Lf1—e2	Sc6—e5
15. Sf3—d4	Da5—b4
16. Db3×b4	Ld6×b4
17. o—o	b7—b6
18. Tf1—d1	Lc8—b7
19. Sd4—f3	Lb7×f3
20. g2×f3	f5—f4!
21. e3—e4	g5—g4!
22. f3×g4	f4—f3
23. Le2—f1	Tf8—f4
24. h2—h3	Kg8—f7!
25.) Kg1—h2	Kf7—e7
26.) Sc3—a4!	Tf4×e4
27. c4—e5	Lb4×c5
28. Sa4×c5	b6×c5
29. Tc1×c5	h6—h5
30. g4×h5	Ta8—h8
31. Lf1—d3!	Tc4—e2
32. Kh2—g3	Th8—g8+
33. Ld3—g6!	Se5×g6
34. h5×g6	Tg8×g6+
35. Kg3×f3	Te2×b2
36. Tc5—c7	remis

Šahovske novosti.

San Remo. Od 25. jan. do 5. febr. 1930 se je vršil v San Remu velik mednarodni šahovski turnir. Razpisanih je bilo pet daril. Priborili so si jih: Prvo Aljehin s 14 točkami, drugo Niemcovič z 10 in pol, tretje Rubinstein z 10, četrto Bogoljubov z 9 in pol in peto dorilo Yates z 9 točkami. Dr. Vidmar je dosegel sedmo mesto. O turnirju bomo še poročali in bomo objavili po možnosti tudi kako lepo partijo, ki so jo bili tam igrali.

Flohr, ki je bil na lansoletnem šahovskem turnirju v Rogaški Slatini nagrajen z drugo nagrado, je v zadnjih dveh mesecih odigral na simultanskih produkcijah 463 partij z rezultatom +393, —22, remis 48.

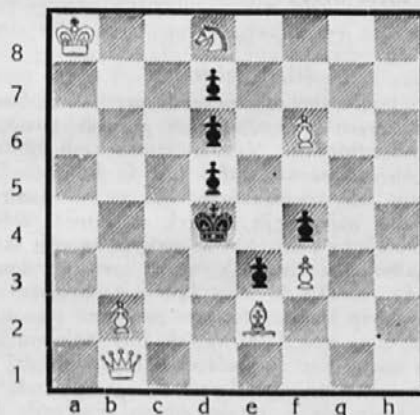
Hastings. Na božičnem turnirju v Hastingsu je bil rezultat turnirja sledeči: 1.) Capablanca 6½ točk, 2. dr. Vidmar 5½. 3. Yates 5 točk, 4.) Maroczy, Sergeant, Takacz in Thomas po 4½ točke, Winter 4 točke, Miss Menčik 3½ točke in Price 2½ točki. V naslednjem priobčujemo zanimivo indijsko partijo, ki je bila igrana na turnirju v Hastingsu l. 1929/30. med Winterjem in Capablancu.

Šahovski pomenki. St. M. Zemun: Pred tremi leti je izhajal v Mariboru »Šahovski glasnik«, prva in zadnja slovenska šahovska revija. Uršič je urejeval Mentorjevo šahovsko rubriko. Drugih strokovnih šahovskih listov ni, niti ne kake slov. strokovne šahovske knjige. Pač pa imamo Slovenci v zadnjem času več šahovskih rubrik v raznih listih in revijah. O šahovski literaturi bom o priliki prinesel v naši rubriki kratek člančič. — V zadnji številki je bilo na str. 131 pomotoma naznanjeno, da je čas za reševanje nagradnega problema do 15. febr. Glasiti bi se moralo do 1. februarja.

Problem št. 11.

(Od M. H., Ljubljana.)

Črni: Kd4, pešci d5, d6, d7, e3, f4; skupaj 6 figur.

Beli Ka8, Db1, Sd8, Le2, pešci b2, f3, f6 in h4, skupaj 8 figur.

Mat v 3 potezah.

Rešitev nagradnega problema šte. 9.

1.) Dd3 — c2 itd. poljubno

Pravilno so rešili: Leon Tičar, stud. gymn., Celje; bogoslovci Misij. družbe, Ljubljana; Stefan-Zvonko Gorički, Murska Sobota; Stane Mazi, Zemun; Ludovik Bezek, St. Vid nad Ljubljano; Joža Zabkar, Ljubljana; Janez Marentič, Ljubljana; Jože Warga, Maribor; Fr.

Horvat, bogoslov, Maribor; Joško Mlaker, bogoslov., Maribor; Vladimir Krivič, dijak VI., Ptuj; Janez Gregor, dijak VIII., Murska Sobota; Božidar Ermenc, stud. gymn., Celje; Joško Maučec, dijak VIII., Ljubljana; Marjan Koren, dijak, Radeče pri Zid. mostu; Sergij Senekovič, dijak, Celje; Jože Peterman, dijak, Celje; Bogdan Pušenjak, stud. gymn., Maribor; Matija Rous, dijak, Ljubljana; A. Mozetič, stud. gymn., Ljubljana; J. J. München; Janko Kotnik, dijak, Maribor; Janko Držečnik, dijak, Maribor; Leopold Govekar, kaplan, Križna Gor.; France

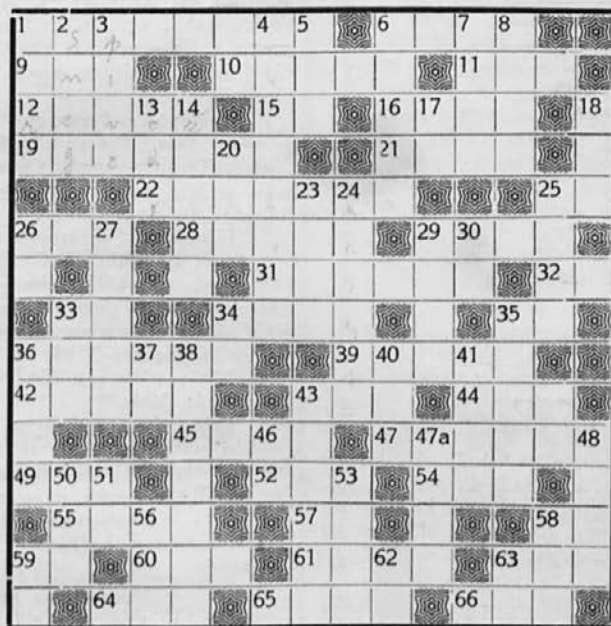
Modrinjak, Maribor; Fr. Jalen, dijak, Slov. Javornik; Stanko Banič, Ljubljana; Alfred Majcenovič, Maribor; Stanko Peterin, stud. gymn., Maribor; Franc Zebot, dijak, Maribor; Sergej Kraigher, Ljubljana; Viktor Perkovič, stud. gymn., Maribor; M. Lilija, Murska Sobota; Marjan Sorli, stud. gymn., Kranj; Stična-samo-stan.

Za nagrado je bil izžreban g. Leopold Govekar, kaplan v Križah na Gorenjskem, ki prejme od uprave Mentorja nov šah. (Dobi ga v uredništvu.)

UGANKE

Križaljka.

(J. T., Novo mesto.)

Pomen besed:

Vodoravno: 1. mesto na Japonskem, 6. padavina, 9. žuželka, 10. žensko ime, 11. oče, 12. siromak, 15. kazalni zaimek, 16. čevlarsko orodje, 19. mesto v Srbiji, 21. zmeda, 22. vrsta zemlje, 25. del voza, 26. struja, 28. del kmet. posestva, 29. ustna voda, 31. mesto v Grčiji, 32. ploskovna mera, 33. ozir. zaimek, 34. konj, 35. kratica za francosko republiko, 36. mesto v Italiji, 39. glasb. instrument, 42. indijanski rod, 43. višji uradnik, 44. žensko ime, 45. kjer se predvaja film, 47 kar je novo, 49. žensko ime, 52. beograjski športni klub, 54. domača ptica, 55. mesto v Rumuniji, 57. reka v Italiji, 58. del voza, 59. osebni zaimek, 60. boginja, 61. se prideluje iz maka, 63. žuželka, 64. ime, ki pomenja Amerikanca, kakor pomenja John Bull Angleža, 65. zaliv v Grčiji, 66. pripadnik plemena starih Slovanov.

Navpično: 1. mesto na Angleškem, 2. dom. žival, 3. pijača, 4. neroden izraz za lokomotivo, 5. žensko ime, 6. srbska državnica v srednjem veku, 7. maščoba, 8. sveta gora, 13. moško ime, 14. ptič, 17. oslovski glasovi, 18. ptič, 20. vojvoda, 23. moško ime, 24. vladarica, 25. ime švedsk. prestolonaslednika, 26. oseb. zaimek, 27. imajo žuželke, 29. plevel, 30. pritrtilnica, 33. umotvor, 34. reka v Italiji, 35. prostak, 36. sorodnik, 37. vzklik, 38. svetopisemska oseba, 40. reka v Avstriji, 41. mesto v Italiji, 43. morska vrata, 46. notabene, 47a. mamilo, 48. reka v Ogrski, 50. del tedna, 51. plosk. mera, 53. egipčanski katolik, 56. žensko ime, 58. konica, 59. sibirski reka, 62. kakor 17. navp., 63. osebni zaimek.

Črkovnica.
(J. Gutovnik, Veržej.)

1				a					
2			a	a	a				
3			a	a	a	a	a		
4		a	a	a	a	b	b	b	
5	b	c	c	e	e	e	e	e	h
6	i	k	k	k	l	l	l	l	n
7	n	o	o	o	o	p	p	r	
8		r	r	r	r	r	r	s	
9			s	s	s	s	t		
10				t	t	u			
11						v			

1. samoglasnik,
2. gora na Goriškem,
3. vremenski pojav,
4. otok v Tihem oceanu,
5. lastnost,
6. ?
7. školjka,
8. žensko krstno ime,
9. ptica,
10. moško krstno ime,
11. samoglasnik.

Po sredi od zgoraj navzdol ter od leve na desno čitaš lep latinski rek.

Zlogovnica.

(Sestavil J. W.)

Zložite 17 besed iz naslednjih 59 zlogov: a, a, an, ar, ba, bre, cin, dad, di, du, ger, gri, ha, he, i, ja, ja, ja, jan, je, ka, ka, ka, le, lim, lip, ljud, lu, men, mon, na, na, ni, ni, o, o, pa, pa, pi, po, po, po, ra, sa, ski, spa, šič, ti, tom, tr, tri, va, va, vi, ze, zem, zi, ži.

Besede značijo: 1. slovenskega pisatelja (†); 2. starogrško mesto; 3. starodaven južноеvropski narod; 4. del Sv. pisma; 5. starogrško živalsko žrtev; 6. mesto v Čehoslovaški republiki; 7. duhovniško strujo v Prešernovi dobi; 8. slovečo Grkinjo; 9. železniško postajo na Primorskem; 10. kemično prvino; 11. otok med Malimi Antili; 12. goro v Savinjskih Alpah; 13. slovenskega vseučiliškega profesorja; 14. osebo v Jurčičevem Tugomeru; 15. povest Janka Kersnika; 16. zdravilno rastlino; 17. mesto v slovenskem delu Italije.

Pričetne in nato četrte črke vsake besede, čitane zapored, povedo naslov dveh spisov pisatelja, omenjenega s 1. besedo.

Računska naloga.

(A. C., Ljubljana.)

Mož je šel v cerkev, kjer so bili trije svetniki. Ko je prišel k prvemu, je rekel: »Če mi podvojiš moj denar, ki ga imam v žepu, dobiš

20 Din v dar.« Svetnik ga je uslišal in mož mu je dal 20 Din. Potem je šel k drugemu svetniku in mu je rekel isto kakor prvemu. Tudi ta mu je podvojil denar in mož mu je dal 20 Din. Nato je šel še k tretjemu z isto prošnjo in tudi tu je bil uslišan. Zato je tudi temu daroval 20 Din. Ko pa je šel iz cerkve, ni imel nič denarja. Koliko ga je imel, ko je šel v cerkev?

Rešitve do 28. februarja 1930 na uredništvo. Nagrada za pravilno rešitev vseh ugank: Ivan Cankar: Podobe iz sanj.

Rešitev ugank v 5. številki.

Spomenik. 1. A; 2. ave; 3. gesta; 4. Montana; 5. Avstralec; 6. gimnazija; 7. Jugoslavija; 8. svetilnik; 9. Indijanec; 10. kompanija; 11. arhivar; 12. Ananija; 13. A. M. Slomšek; 14. škorec-sraka; 15. Dr. Fr. Prešeren; 16. Dolina smrti; 17. slovenščina; 18. Kurdistan; 19. srednja šola; 20. Alfura morje. — Avstralija in Oceanija.

Zlogovnica. Navarino, amonijak jabolko, velum, Eris, Čustendil, Sambesi, Voronež, efendi, Terzites, angel, Oktavija, Tarnov, Reteče. — Največ sveta otrokom sliši Slave.

Učenjaka. Per aspera ad astra.

Prav so rešili: V Celju Peterman Jož. (Zlogovnica in Učeniaka.); v Ljubljani: Mravlie Ant in Sodnik Boris; v Št. Vidu nad Ljubljano: Aljančič Pet., Kastelic Vink., Vodopivec Vlad. in Wurzbach Jos.

Nagrado je dobil Vodopivec Vladimir v Št. Vidu.

Pripomba uredništva. Kakor vidite je prejele uredništvo tokrat prav malo rešitev. Menda sta bila Učeniaka za večino reševalcev le preučena. Četudi je uganka sama na sebi prav lepa, v Spomeniku je bilo pa nekaj malce preobremenjenih zahtev, kar je brez dvoma oteževalo reševanje.

Urednikova listnica.

A. C., Ljubljana. Računska naloga bom ob priliki priobčil. Svetujem ti pa, da se pridno vadiš v prijetnem pripovedovanju, v uporabi ločil itd.

France, Središče. Konjček mi ne ugaia. Besede deli po zlogih in jih ne trga; poljubno. Tudi ne družji črke prejšnjih s prvimi črkami naslednjih besed. — Posetnico bom ob priliki porabil.

A., Veržej. Izmed treh poslanih posetnic bom eno porabil. — Kaj je »unar«, ne vem. Tudi ne pravimo »igralec harmonija«, temveč »igralec na harmoniju«.

Lea, Ribnica. Bom priobčil.

I. G., Veržej. Bom porabil.

I. T., Novo mesto. Križaljka bi mi bolj ugajala, če bi bila sestavljena simetrično. Značbiti jo bom vkljub temu porabil ob primerni priliki.

Necev, Kočevje. Sprejeto.

I. P., Veržej. Bom porabil.

KNJIGARNA NOVA ZALOŽBA

Trgovina s pisarniškimi
potrebščinami

r. z. z. o. z.

v Ljubljani, na Kongresnem trgu

priporoča dijakom in njih staršem bogato izbiro vsakršnih šolskih in pisarniških potrebščin, vse knjige za šole, zvezke, pisalno in risalno orodje, barve, papir za risanje in za načrte itd.

★

Kdor kupi za 100 Din, dobi na izbiro: Podobe iz sanj (Cankar), ali dramo Kasijo (Majcen), ali pesmi Tristia ex Siberia (Mole) kot dar. — Pri Novi Založbi je izšla Literarna veda (dr. Keleminova).

LJUDSKA POSOJILNICA

reg. zadruga z neomej. zavezo.

v LJUBLJANI

obrestuje hranilne vloge po najugodnejši obrestni meri, vezane vloge po dogovoru ter brez vsakega odbitka.

Tudi rentni davek plačuje posojilnica sama.

Svoje prostore ima tik za frančiškansko cerkvijo, v lastni palači, zidani še pred vojno iz lastnih sredstev. Poleg jamstva, ki ga nudi lastna palača, veleposestvo in drugo lastno premoženje, jamčijo pri Ljudski posojilnici kot zadrugi z neomejenim jamstvom, za vloge vsi člani s svojim premoženjem, ki presega večkratno vrednost vseh vlog.

Hranilne vloge znašajo nad 160 milijonov Din.

Trgovske knjige in
šolski zvezki.

Vedno v zalogi:

glavne knjige, ameriški journali, štruce, spominske knjige, bloki, mape i. t. d.

Na debelo! Na drobno!

ANT. JANEŽIČ

LJUBLJANA

Florjanska ul. št. 14

Knjigoveznica, industrija
šolskih zvezkov in
trgovskih knjig.

TISKARNA SLOVENIJA

DRUŽBA Z OMEJ. ZAVEZO

V LJUBLJANI

WOLFOVA ULICA ŠT. 1

IZVRŠUJE VSA V
TISKAR. STROKO
SPADAJOČA DELA
PO ZMERNIH CENAH

ČASOPISI, KNJIGE,
BROŠURE, VABILA,
PLAKATE ITD. ITD.

USTANOVLJENA LETA 1889.

Telefon štev. 16.

Poštni ček. 10.533.

**Stanje vložnega denarja nad 300 milijonov
dinarjev (1 milijarda in 200 milijonov kron).**

**MESTNA
HRANILNICA LJUBLJANSKA
(GRADSKA ŠTEDIONICA)**

**LJUBLJANA
PREŠERNOVA ULICA**

sprejema vloge na hranilne knjižice kakor tudi na tekoči račun,
in sicer proti najugodnejšemu obrestovanju. Hranilnica plačuje
zlasti za vloge proti dogovorjeni odpovedi v tekočem računu
najvišje mogoče obresti.

Jamstvo za vse vloge in obresti,

tudi tekočega računa, je večje kot kjerkoli drugod, ker jamči
zanje poleg lastnega hranilničnega premoženja še mesto Ljub-
ljana z vsem premoženjem ter davčno močjo. Vprav radi tega
nalagajo pri njej sodišča denar nedoletnih, župnijski uradi
cerkveni in občine občinski denar.

Naši rojaki v Ameriki

nalagajo svoje prihranke največ v naši hranilnici, ker je denar
tu popolnoma varen.